

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Verwaltung und Schriftleitung - Uprava in uredništvo: Puceljčeva 5 —
Tel. 31-22—31-26 — Erscheint wöchentlich - Izhaja vsak teden

Festbezugspreis jährlich - Naročnina letno Lir 24 — Einzelverkaufspreis
- Posamezna številka Cent. 80.

Führer nemškemu narodu

Na spominskem zboru v Monakovem je Führer odločno izjavil, da Nemčija nikoli ne bo kapitulirala

Dne 9. novembra 1923 so se zvesti pripadniki Adolfa Hitlerja v Monakovem dvignili k upor. Punt je bil v krvi zadušeni, obležala je cela vrsta žrtev, ki imajo danes svečano počivališče sredi Monakovega. Žrtve niso bile zaman. Narodno socialistični pokret se je silovito razmahnil, čemur smo sami bili priče. Vsako leto se zberó takratni borci k spominskemu sestanku. Tudi letos je prišel med nje Adolf Hitler, čeprav se je za nekaj ur težko odtrgal od svojega glavnega stana. Udeleženci pohoda so bili v ponedeljek zvečer zbrani v kleti Löwenbräu v Monakovem, ko je mednje stopil Führer s svojimi najzvestejšimi spremljevalci. Bil je gromovito pozdravljen. Še zlasti, ko mu je izpregovoril dobrodošlico pokrajinski vodja Pavel Giesler. Nato je imel Führer daljši govor, katerega jedro je bil poudarek, da bo nemški narod bojeval sedanjo vojno do končne zmage. Edino Nemčija se lahko upre navali boljševizma, zato bo vzdržala do kraja. Leto 1918. se ne bo nikoli vrnilo!

Führer je v uvodu orisal, kakšna je bila Nemčija pred prvo svetovno vojno. Čeprav je stremela po ohranitvi svetovnega miru, je bila obkoljena od sovražnikov. Svetovna premoč, ki je v prvi svetovni vojni pritisnila na Nemčijo, ni mogla nikjer doseči odločilne zmage, marveč je končni zlom nastopil bolj zaradi razkrojevalne propagande kakor zaradi meča. Takratna demokratska Nemčija je bila preslepljena z Wilsonovimi točkami. Nemško državno vodstvo so tvorili slabši, ki so — namesto da bi se borili do zadnjega diha — rajši izbrali navidezno lažjo pot pogajanj in s tem narodnega zaslužnjaka. V zaupanju na svečano zagotovila je nemški narod odložil orožje in izpremenil celo svojo državno obliko. Tedaj je nastopila doba najpodlejšega kapitalističnega izkoriščanja. V nobeni državi na svetu ni moglo slaviti židovstvo takega zmagovalca kakor v takratni Nemčiji. Splošnemu propadu so se hoteli upreti posamezniki na raznih krajih Nemčije. Ne poznan je takrat tudi Adolf Hitler sklenil, da se bo uprl razkroju, zbral narod, ga ozdravil njegovih notranjih napak ter mobiliziral sile, potrebne za uveljavljanje narodnega obstanka. Pr'šlo je do upora dne 8. novembra 1923. Punt se je ponesrečil. Narodno socialistični pokret je dobil svoj najhujši udarec in prve mučence. Stranka je bila prepovedana in razpuščena. Voditelji so bili ali mrtvi ali ranjeni ali kot begunci v inozemstvu ali pa zaprti v nemških kaznilnicah. Adolf Hitler je prišel v ječo v Landsbergu.

Od takrat je preteklo 20 let. Odtlej je narodno socialistični pokret premeril čudovito pot in preizkusil moč vere svojih pristašev. Če se to ne bi zgodilo, bi vzhodno-evropsko-notranjeazijsko-boljševiški kolos dovršil svojo oborožitev in bi Nemčijo, kakršna je bila takrat, zdrobil. Toliko časa bo napadal Evropo, dokler ne bo končno sam zlomljen in premagan. Temu vedno znova se ponavljajočemu in že skoraj 2000 let z vzhoda Evrope pretičnemu navalu, se lahko uspešno upre le ena država: narodno socialistična Nemčija. Čeprav je ta boj za nemški narod brezmejno težak, vendar dokazuje, da bi se brez današnje Nemčije ali pa celo proti njej nobena država ne mogla upreti tej nevarnosti. Vse upanje posameznih evropskih narodov, da bi si z dobrim obnašanjem in z duhovnim božanjem izprosili priznanje Moskovitov, je kvečjemu otroška neumnost ali pa obupna strahopetnost.

Borba, v kateri stoji Nemčija od leta 1939. dalje, je preogromna in preednustvena, da bi jo presojali s merili malih državnih sporov. Borimo se že v petem letu te največje vojne vseh časov, je naglašal Führer. Ko se je pričela, je bil sovražnik na vzhodu komaj 150 km oddaljen od Ber-

lina in na zapadu je bila Nemčija pod sovražnim ognjem. Nemčija je bila prepuščena sama sebi. In vendar je s silovitimi udarci razbila obkoljevalni obroč in je z junaštvom svojih vojakov potisnila bojišča nad 1000 km daleč od svojih državnih mej.

Italijanski zlom z vsemi svojimi posledicami seveda ni ostal brez vpliva na skupni vojaški položaj. Kljub temu so ostale nade sovražnikov tudi tu neizpolnjene. Zamišljeni naval na Brenner je postal polzeva ofenziva daleč južno od Rima. Sovražnik bo plačal krvni davek, toda ne po lastnih računih, temveč v glavnem po nemških načrtih. Vsako novo izkrcanje sovražnikov bo vezalo vedno več ladijskega prostora. Razdrobilo bo sile sovražnikov in dalo nove možnosti nemškemu orožju.

Boj na vzhodu je najtežji, kar jih je doslej moral izvojevati nemški narod. To, kar prenašajo tamkaj nemški možje, se sploh ne more primerjati s tistim, kar opravljajo sovražniki. A vseeno sovražniki ne bodo dosegli poslednjega cilja, namreč zloma nemške fronte, ker bo — kakor vedno v zgodovini — prinesla odločitev zadnja bitka. To bitko pa bo dobil oni narod, ki se bo pripravil nanjo z največjo vztrajnostjo in z največjo gorečnostjo. Zato je to, kar zahtevam od nemškega vojaka nekaj ogromnega. Vsakdo se mora zavedati, kaj bi pomenila zmaga nasprotnikov. Zato v Nemčiji ni nikakih plasti, ki bi si želele takšno zmago. Le redki so posamezni zločinci, ki morda upajo, da bi utegnili tako bolje oblikovati svojo lastno usodo. Toda ne smemo se predajati nikakemu dvomu in nikakemu slepilu: s takimi zločinci bomo mi opravili! To, kar se je zgodilo leta 1918. se v Nemčiji ne bo več ponovilo. V času, ko zahteva tako težke žrtve stotisočev najpogumnejših vojakov, v takšnem času se ne bomo obotavljali, da ne bi ljudi, ki niso pripravljeni dati te žrtve, spravili k pameti. Če padajo na bojišču desetstotci najboljših ljudi, naši najdražji rojaki, potem se pač zares ne bomo strašili, da ne bi doma brez nadaljnega usmrtili nekaj sto zločincev.

Kaj vse mora nemška domovina pretrpeti zaradi letalske vojne, je nam vsem znano. In kaj jaz osebno čutim pri tem, si lahko sami predstavljate. Kar me boli, so izključno žrtve v domovini, predvsem žrtve med ženami in otroki. Kar me boli, je dejstvo, da so ti ljudje izgubili svoje imetje. Toda lahko smo si na jasnem: naša mesta bomo znova zgradili, lepša kakor kdajkoli poprej. V pičlih dveh, treh letih po končani vojni bodo vsa stanovanja brez izjeme zopet tu, pa naj jih sovražniki razrušijo kolikor hočejo. Prišla bo ura povračila!

Führer je pozval svoje zveste tovariše k še poglubenemu delu za rešitev domovine. Nemški narod naj bo popolnoma pomirljen. Karkoli utegne priti, mi bomo to obvladali! Na koncu stoji zmaga! Izrekel je toplo priznanje nemški ženi, ki tako zvesto sodeluje v sedanji vojni. Ob zaključku se je še enkrat spomnil padlih tovarišev, ki so se žrtvovali za veličino domovine in naroda. Izredno krepki in pomembni govor je vzbudil po vsem svetu najmočnejši odmev.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Glavna pozornost svetovnih političnih in vojaških krogov je bila tudi v preteklem tednu posvečena dogodkom na ruskem bojišču. Srditi so bili boji na Krimu, hude bitke so divjale pri Kerču in Kijevu, zlasti siloviti spopadi pa so bili pri Krivem Rogu in v Nogajski stepi. Dnevna poročila vrhovnega poveljništva nemških oborože-

Jugoslovanska begunska vlada pozvana v Moskvo

Na moskovski konferenci je Stalin dobil proste roke za zadovoljitev svojih razširjevalnih teženj po vsej Evropi. Zdaj je že splošno znano, da je bilo v Moskvi med drugim sklenjeno, naj se jugoslovanska begunska vlada preseli iz Kaira v Moskvo. To poročilo je vzbudilo pri begunih velik nemir, ker sodijo, da je to prvi znak, da bi po sklepih moskovske konference postal ves Balkan sovjetsko vplivno področje.

Pred vsem svetom se je razgrnilo, da so anglo-ameriški plutokraci v Moskvi morali pozabati tisto, kar so jim tam pripravili Stalinove zahteve gotovo niso bile skromne, saj je imperializem Sovjetov že dolgo znan. Angleški in ameriški finančni ministri pa sta bila do skrajnosti popustljiva. In tako je bila med drugimi tudi jugoslovanska emigrantska vlada, ki se je do nedavnega zadrževala v Londonu, zdaj pa životari v Kairu, pozvana v Moskvo. To kaže, da so anglosaški bogataši mirne duše žrtvovali Sovjetom vse moč države, med njimi tudi Balkan. Boljševizem je preko njega iztegnil svojo roko — toda zaenkrat seveda samo na konferenci za zaprtimi vrati. Da bi se ga mogel polastiti, bo gotovo moralo križevti še na tisoče sovjetskih vojakov. Toda proti navali sovjetskega imperializma v Evropo je postavljen velikianski branik, v katerem stojimo tudi Slovenci, ki bomo s pomočjo nemške oborožene sile zajezili sovjetsko prodiranje v naše kraje.

nih sil podrobno poročajo o razvoju vseh teh bitk. Velik uspeh so Nemci dosegli zlasti pri obrambi Krivega Roga, kjer so nemške čete z močnim protinapadom uničile 250 sovjetskih oklopnikov, 177 topov, več sto strojníc, metalcev granat, protiooklopnih pušk in drugega orožja. Boljševiki so zajeli ali ubili nad 4.000. V velikem Dnjeprovem kolenu so Sovjeti kljub številnejšim močnejšim napadom dosegli nekaj krajevnih vdorov, ki so bili odrezani ali očiščeni s protinapadi. Severno od Kijeva so posegle v boj novo pripeljane namočne sovjetske sile. Da bi preprečile pretični vdor, so se nemške čete umaknile iz predelov mesta Kijeva, ki so že več tednov ležali v bojni črti. Na bojišču pri Velikih Lukih so bili s podporo letalstva zavrnjeni močni sovražnikovi napadi južno in zapadno od Nevela.

Na veliki vzhodno azijski konferenci so se sestali voditelji šestih neodvisnih vzhodno azijskih držav Japonske, Kitajske, Tajske, Mandžukije, Filipinov in Burme. Konferenca, ki je bila prva te vrste, se je zaključila s sprejetjem daljše izjave. V njej naglašajo sodelujoče države svoje voljo do vzpostavitve svetovnega miru, ki naj mu bo temeljno načelo, da imej vsak narod na svetu svoje področje in naj bo vsak deležen skupnega blagostanja z vzajemno pomočjo in podporo. Velika vzhodna Azija se bo ustanovila na naslednjem temelju: Države velike vzhodne Azije bodo zagotovile z vzajemno pomočjo in s sodelovanjem varnost in trajnost svojih področij in vzpostavile red splošne blaginje. Zagotovile bodo bratrske odnose med narodi na tem področju s spoštovanjem neodvisnosti. Ojačile bodo kulturo in civilizacijo velike vzhodne Azije s spoštovanjem izročil posameznih narodov in razvijajoč stvariteljske sile vsake zastopane rase. Pospešile bodo svoj gospodarski razvoj na temelju vzajemnosti in s tem doprinele k splošni blaginji svojega področja. Z vsemi deželami na svetu bodo vzdrževale prijateljske zveze, skrbale za odpravo razrednih razlik in pospeševale kulturno izmenjavo. Tako bodo prispevale k napredku vsega človeštva.

Po najnovejših poročilih pričakujejo, da bo bo moral izdajalski kralj Viktor Emanuel odstopiti. Njegov pomočnik Badoglio vodi namreč razgovore z zastopniki italijanskih emigrantov, da

bi jih pridobil za sodelovanje v svoji vladi, ki jo sestavlja. Vsi emigranti pa so sodelovanje s kraljem odklonili in zahtevajo njegov odstop. Nastop emigrantov so podprli tudi zastopniki Američanov, Angležev in Sovjetov. Ameriška poročila tudi javljajo, da je Badoglio pristal na izročitev italijanskih generalov, ki so v seznamu takolimenovanih vojnihih zločincev.

Svet se zgraža zaradi bombnega napada na Vatikan. Prvič v tej vojni je doživela vatičanska država dne 5. t. m. letalski napad. Angloameriške bombe so bile odvržene s krutim premislekom in so zadele delavnico mozaičarjev in guvernersko palačo. Ena izmed bomb je tako poškodovala vatičanski radio, da so morale biti oddaje za določen čas prekinjene. Škoda na cerkvi sv. Petra je tolikšna, da so cerkev začasno zaprli. Zaradi zračnega pritiska je nastala občutna škoda v zakristiji sikstinske kapele in v muzejih. Šipe v Rafaelovih sobanah so pobite. V celoti še ni ugotovljena vsa škoda, ki so jo povzročili angloameriški bombniki na umetninah. Najbližja bomba je padla komaj 100 m od cerkve sv. Petra. Vsega skupaj pa je bilo vrženih pet bomb. Papež se je ob napadu močno prestrašil, v soboto na vse zgođaj pa je sam obiskal kraje, kamor so padle bombe. Podrobneje mu je poročal kardinal Canali, ki je natančno opazoval napad. Na trgu sv. Petra se je zbrala velika množica, ki je pozdravljala papeža. Obiskali so Vatikan tudi vsi diplomati in sporočili papežu čestitke, da je ostal nepoškodovan.

Iz Turčije poročajo, da je prejšnji torek odpoval turški zunanji minister Numan Menememzogli v Kairo, kjer se je sestal z angleškim zunanjim ministrom Edenom.

General Nedić je prevzel poveljstvo nad vsemi srbskimi oboroženimi silami. Notranjemu ministru so bili poleg upravne službe podrejeni tudi vsi agenti policije in varnostne službe, ki so bili doslej združeni v lastni centrali. S tem dejstvom je bila vsa moč znotraj Srbije osredotočena v eni sami roki. Policija in varnostna služba obsegata torej sledeče čete za varstvo miru v državi: srbsko armado, državno stražo, prostovoljni zbor in obmejno stražo.

Moskovski razgovori med Rusijo, Anglijo in Ameriko in njihovi sklepi so vzbudili po vsem svetu obširne komentarje. Tisk Anglo-Američanov si seveda prizadeva, da bi sklepe moskovske konference tolnačil po svoje. Drugo inozemsko časopisje pa je kmalu uvidelo, da ne pomenijo moskovski sklepi nič drugega kakor željo, pomiriti Stalinovo ekspanzivnost na račun Evrope. Švicarski listi poudarjajo kot vtis moskovskih razgovorov, da so bila politična nasprotja med Washingtonom in Londonom na eni strani in Moskvo na drugi strani baje že premostena, nikakor pa še ne spravljenja s sveta. Tako ugotavlja list »Suisse«, da so v Moskvi odložili razpravljanje o vprašanjih, ki ločijo mišljenja Anglo-Američanov in Sovjetov. »Basler Nachrichten« ugotavlja, da nikakor ne preseneča, ker poročilo o moskovski konferenci sploh ni omenilo tako važnih vprašanj, kakor so na primer Poljska, Balkan, Finska, Baltik, Perzija itd. Iz poročila švedskega lista »Svenska Morgenbladet« pa izhaja, da je dobil Stalin na moskovski konferenci proste roke glede zadovoljitve svojih razširitvenih teženj po vsej Evropi. List poroča, da je bilo v Moskvi sklenjeno, naj se jugoslovanska emigrantska vlada preseli iz Kaira v Moskvo. Med emigranti je vzbudila ta vest velik nemir, ker domnevajo, da bo tako postal ves Balkan sovjetska interesna sfera.

O najnovejšem razvoju dogodkov na vseh bojiščih nam je podalo nemško vojno poročilo od preteklega torka 9. t. m. naslednjo sliko:

Južno od Kerča je bil odbit nov sovjetski izkrcevalni poizkus. V Kerški ozini je potopil zaščitni oddelek vojne mornarice znova 2 sovražni motorni topničarki ter en brz čoln in težko poškodoval nadaljnjo topničarko.

Na vzhodnih dohodih na polotok Krim so se naše čete tudi včeraj uspešno upirale naraščajočemu sovražnikovu pritisku. Lastno napadalno podjetje na Dnjeprski fronti južnozahodno od Dnjepropetrovska je uspešno poteklo. Sovražnik je utrpel občutne človeške in materialne izgube, dočim so lastne žrtve malenkostne.

Na bojišču pri Kijevu narašča silovitost bojev, zlasti južno in zahodno od mesta. Dočim sovražni napad v nekaterih odsekih zaradi odločne obrambe naših čet le polagoma pridobiva na ozemlju, so na drugih krajih lastni napadi iztrgali nadmočnemu sovražniku več začasno izgubljenih krajev.

Severnozahodno od Smolenska so sovjetske če-

Čast njihovu spomenu, pokoj njihovim dušam!

V petek, 12. t. m. bodo brali po vseh ljubljanskih in podeželskih cerkvah naše zadušnice za žrtve bratomorne komunistične revolucije. Spominjali se bomo vseh, ki so morali zvesti svoji slovenski domovini položiti mlada, dragocena življenja na oltar skupnosti, ker so pogumno odklonili, zapisati se v vrste internacionalizma.

Slovenci objokujemo na tisoče rojakov, ki so padli pod morilskim orožjem vseunlejočega komunizma. Brezmejno sovraštvo, ki so ga slepi zastopniki tujih koristi razlili čez našo zemljo, je prineslo v mnogotero našo družino, vas, trg in mesto toliko nepopravljive škode, da bo ostal spomin na te bridke čase naše narodne usode še skozi stoletja za strašilo vsem našim potomcem. Po zaslugi komunistov je naš narod utrpel na svojem živem telesu s pokoljem množice svojih sinov rano, ki jo bo čutil nekaj pokolenj.

Računamo, da je doslej padlo po zaslugi komunistov in njihovih pomagačev v izdajalskih badoglijevskih vrstah nad 15.000 Slovencev in Slovenk. Trupla naših rojakov so razsejana po vsej slovenski zemlji. Nešteti so grobovi površno zagrebjenih, ki čakajo dneva, ko jih bomo lahko pokopali, kakor so zaslužili. Mnogo jih počiva v zasilnih grobovih okoli raznih zloglasnih taborišč, kjer so umrli kot žrtve komunističnega besa.

Za vse te žrtve znanega in neznanega imena kakor tudi za žrtve, ki so jih komunisti pomorili v nedavnem procesu v Kočevju, bomo v petek prižgali v svojih srcih luč svetlega spomina. Spomnili se bomo vseh junakov in borcev za slovenske narodne pravice, ki so se uprli naklepom mednarodnega komunizma, da bi naš narod zdesetkal in ga osiromašil. Pomolili bomo za vse, ki so padli s puško v roki, ko so branili svoje domačije in svoje drage. Za tiste, ki so branili naše šole, naše cerkve in z njimi vso našo narodno blagostanje. S čustvom hvalečnosti bomo pomislili na žrtve, ki so pogumno darovale življenje zato, da bodo poznali rodovi slovenskega naroda mogli živeti v miru in kot gospodarji na svoji zemlji.

V mislih pri njih bomo v petek obnovili na najresnejši in najsvetanejši način svojo narodno dolžnost. Prisegli bomo, da bomo v bodočih dneh storili po svojih najboljših močeh vse, da žrtve teh junakov in junakinj ne bodo zaman. Obljubili bomo svečano, da se bomo dosledno borili proti pogubi, ki jo je nad naš narod in naše ljudstvo prikllical komunizem. Preizkušnjo, ki jo je ta protinarodni pokret naložil v teh težkih dneh vsemu slovenskemu narodu, moramo prestati pogumno in za stvar slovenskega naroda uspešno. Njim pa, ki so s svojim žrtvovanjem življenj razsvetlili, pot vsemu narodu, veljaj povsod in vedno: Čast njihovu spomenu, pokoj njihovim dušam!

Povratniki iz ujetništva pripovedujejo

Iz raznih sovražnih držav se je zadnji čas po zamenjavi vrnilo več tisoč težko ranjenih nemških vojakov. Bili so prisiljeni sprejeti. O svojih vtisih in doživljajih so obširno pripovedovali novinarjem. Naj navedemo nekatere njihove izjave.

Major Erich Hönnmanns iz Kölna, ki se je vrnil iz angleškega vojnega ujetništva v Kanadi poroča: proti koncu junija in v začetku julija 1940 smo bili na velikem potniškem letalu »Duchess of York« na poti iz Liverpoola v Quebec. Bilo nas je okoli 3.000 vojnihih ujetnikov in civilnih internirancev. Takoj po vkrcanju se je izkazal neki angleški stotnik kot zagrižen sovražnik Nemcev. Ujetnik sanitetni narednik Wolfgang Seidler iz Bindlacha pri Beyreuthu pripominja k temu, da so se na stotniku na prvi pogled opazili značilni židovski znaki. Stotnik je povsod zasledoval Nemce, kričal nad njimi in jih brez slehernega povoda skušal povsod z bajonetom zbadati. Nekoč je vzel bajonet in z njim bodel na vse strani, da bi zabodel kakakega interniranca in je baš v tem trenutku vstopil major Hönnmanns, proti kateremu pa se ni upal nastopiti. Anglež je bil močno zabuhel v obraz in po vsem videzu pijan.

Ujetniki in interniranci so smeli biti podnevi ob gotovih urah na majhnem od vseh strani zaprtim krovu. Z višjega dela krova, na katerem je bilo večinoma nekaj angleških oficirjev, pa so bile uperjene na ujetnike strojnice in puške. Enkrat in sicer 25. junija 1940 je prišel na krov tudi ta stotnik in pričel nenadno hručiti Nemce, naj gredo narazen, kar je pa bilo kaj težko izvedljivo na majhnem prostoru. Preden so utegnili Nemci ugoditi njegovemu pozivu, je že ukazal straži, naj strelja na nje. Stražnik je streljal preko Nemcev v vodo, nakar mu je stotnik sam niže pomeril puško. Tako je bil smrtno zadet

neki interniranec. Na krovu se nahajajoči nemški polkovnik Friemal je takoj vložil zaradi tega umera najostrejši protest. Slišali smo nato, da je bil angleški stotnik zaprt, vendar podrobnosti nismo več zvedeli.

Nemški povratniki izsledno podčrtavajo v številnih izpovedih sramotno postopanje z nemškimi vojnimi ujetniki. Tako pripoveduje poddesetnik Helmut Scheiding iz Kleinodemnacha v Turingiji, ki je bil v kanadskem ujetniškem taborišču, da so bili nemški vojaki zvezani in bičani, da bi jim pri zasliševanju izsilili vesti o nemški vojski in domovini. Pri prevozihi so bili Nemci pogosto zvezani z vrvmi. Samo po sebi pa se razume, da so temu vojaku ukradli tudi vse osebno imetje: poročni prstan, zapestno uro in še kaj. Tudi težko ranjene in bolnike so vezali. Kako malo so se ozirali na njih zdravstveno stanje, potrjuje izpoved višjega narednika Grabbeta iz Deepa pri Stettinu, ki pripoveduje, da so bili ranjenci tik pred operacijo zaslišani in so pri tem morali poslušati psovke.

Stoprav izmenjani nemški težko ranjeni narednik Schön iz Eisenacha pripoveduje, da je bilo v mnogih angleških ujetniških taboriščih običajno, da so jemali vsem ujetnikom v ponizanje vse predmete vojaške opreme in jim dali civilne obleke, da bi jih ponižali. V taborišču Hydeparka — so poizkušali v teku šest dni izsiliti od narednika kako izjavo ter so ves čas držali pred njim nabit samokres.

Podoficir Kurt Schwanzeberg, trgovski nastavljenec iz Nürnberga, ki je bil v taborišču Trinidad (Colorado-USA), poroča o sličnem postopanju v taboriščih nemških vojnihih ujetnikov v Zedinjenih državah (Nadaljevanje na 7. strani)

te znova pričele svoje napade. Razen nekaterih med tem že odrezanih vdorov so bili drugod povsod zavrnjeni.

Na vzhodnem področju pri Neveleu je vrgel lastni z juga izvedeni protinapad sovražnika kljub hudemu odporu s številnih močnih postojank. Zahodno in severovzhodno od mesta so napadale sovjetske čete delno z novo pripeljanimi silami. V hudih bojih so bile zadržane ali pa krvavo odbite. Težka 93. oklopna lovška skupina je v zadnjih tednih na jugu vzhodnega bojišča uničila 135 sovjetskih tankov. 24 nadaljnjih pa je onesposobila za gibanje. S tem je tudi ona precej pripomogla pri preprečenju sovražnikovih poizkusov prodora.

V bojih proti boljševiškim izkrcevalnim poizkusom na Kerški ozini se je posebno odlikoval zaščitni oddelek vojne mornarice pod vodstvom korvetnega kapitana Klassesanna. Oddelek je po-

topil v času od 4. do 8. novembra, čisto prav iz bližine, 3 topničarke, 2 brza čolna, 5 s četami natovorjenih izkrcevalnih čolnov in en sovjetski vlačilec ter je poškodoval težko en brz čoln in eno topničarko.

Na južnoitalijanskem bojišču je vrgel sovražnik včeraj v boj nove sile ter je poizkušal z močnimi napadi predreti našo fronto. Zlasti zahodno in severozahodno od Volturna so bili ves dan ogorčeni boji za nekatere višine. Napadi so bili z velikimi sovražnikovimi izgubami odbiti, krajevni vdori odrezani ali pa v protinapadu stisnjeni skupaj.

Zaradi motilnih poletov nekaterih sovražnih letal nad zahodnim nemškim področjem je nastala ponekod škoda na poslopih ter manjše človeške žrtve.

Nemška letala so v pretekli noči znova bombardirala posamezne cilje na področju mesta Londona.

Menavaden doživljaj

Gilhard Voss

X

To noč mi ni lepi duh ničesar več povedal. Ko so pogledali skozi line grobnice medli žarki jutra, je potemnela tudi luč njene svetilnice, mrzla zora je razpršila vonj, razblinila se je kakor megla ali sanja, za kar sem jo pred vsem smatral, brž ko mi je prenehala vročina in sem se spomnil minule domišljije. Najbolj čudno se mi je zdelo, da sem imel več zaporednih noči isti privid, in da je bilo vse to neka potreba, mojemu bolnemu umu. Čim bolj sem o tem premisljal, tem bolj sem bil zmeden.

Naslednje noči: običajno mrzlično pričakovanje, zaradi česar je rasla vročina in se je v deliriju pojavil privid. Spet je bila tu! Sedela je poleg postelje, na blede roki se je lesketal rubin, blede ustne so se premikale. Vzdihi, šepet — in pripovedovala je dalje.

»Dal mi je zlat prstan z rdečim kamnom, rdečim ko kri, in zaročila sva se pred kipom boginje. Zrla naju je in krila njegovo in mojo zaobljubo — gledala naju je z nasmehom!

Rufus se je imenoval sin onega mogočnega Tigellina.

O boginja! Ti vzvišena, s s'jajem in lepoto obdarjena boginja, mar si naju mogla z nasmehom opazovati?!

Rufus se je sklenil obrniti na očeta, da izprosi Vinicijevo hčer od njenih staršev svojemu sinu za ženo.

Morala bi se bati, pa sem bila presrečna; groza bi mi morala napolniti dušo, a me je obšlo posvetno razkošje. Kako sem ljubila življenje, draga, kako hrepenela za njegovim smehljajem, pogledom, poljubom!

V svoji ljubezni in radosti sem se čedale bolj odujevala strašnemu novemu Bogu in se bolj in bolj zatekala h krasnim kipom starih bogov ter k rebeškemu božanstvu, ki se je smehljalo najini zvezi.

Tigellinus, ki je znal samo sovražiti in uničevati, je ljubil svojega sina, kakor ljubi pobožen človek božanstvo. Ko ga je sin s povzdignjenimi rokami rotil, naj mu izprosi hčer Marka Vinicija, se je razblinila njegova stišna mrznja do mojega očeta; ponižal se je iz ljubezni do svojega sina in prestopil prag naše hiše, da me izprosi za Rufa.

Toda moj oče je odbil cesarja nad cesarji, odbil največjega mogočnika na svetu. Zavrnil ga je s preziranjem!

Z menoj niso strogo ravnali, temveč me pomi-

lovali. Ni mi bilo za blagost in sočutje staršev — hotela sem življenje, ljubezen in srečo. Dragega sem hotela, njegov nasmeh, pogled, poljub!

Med tem so starši pričakovali Tigellinovo maščevanje. Bilo je strašnejše nego so se nadejali.

Imperator Nero je zvedel, da ima Mark Vinicij lepo mlado hčer; hotel jo to hčer videti, videti pri svojih pojedinah, ki so bile najbolj veličastne, a tudi najbolj sramotne na svetu.

Oče je sporočil cesarju, da k njegovi gostiji ne bo njegove hčere. S tem se je odrekel življenju. Sklenil je rajši prostovoljno umreti, kakor pa čakati, da ga cesar obsodi na smrt.

Toda hotel ni umreti sam, temveč skupno z onimi, — ki bi ostali brez zaščite: z ženo in s hčerko — z menoj, ki se mi je hotelo življenja! Živeti, ljubiti, ljubljena biti, osrečiti in biti srečna v sončnem dnevu.

Morali bi se zastrupiti: najprej jaz, za menoj mati, a naposled še oče, ko se bo prepričal, da sva mrtvi.

Jaz sem se protivila, ker nisem hotela umreti! Hotela sem živeti, živeti...

Strah pred smrtjo, hrepenenje po življenju in moj odpor, da bi izpila strup, so bili vzrok, da so pridrli cesarjevi ljudje k nam prej, nego je oče izvršil svojo željo. Ujeli so nas in odvedli v Rim, kjer so me ločili od staršev.

Imperator me je videl: zdaj sem lahko živela. Ker sem mu bila všeč, sem plavala v razkošju.

Toda zablestel je svetel kamen na prstu, ta kamen! Povedala sem cesarju — kristjanka sem. Kristjanka pa ni smela biti ljubica sončnega boga.

Bila sem obsojena na smrt: zaradi vere.

Smrt sem zaslužila!

Ko sem namreč stala pred Imperatorjem in spoznala, da mu ugajam — saj se mi je smehljalo in mi pred vsemi izkazoval čast, kakor da bi bila sem boginja — se mi je omračil um. Tonila sem v prepad, a ponujalo se mi je življenje; sklonila sem glavo pred cesarjevim pogledom, ko da bi se mi nasmehnila boginja.

Vendar samo za trenutek! Spet mi postoji pogled na rubinu, ki mi je krasil prst, in nekaj je klicalo v meni — »Rufus!« Tedaj sem vzklila: »Cesar, hči Marka Vinicija je kristjanka!«

Plemeniti oče me je blagoslovljal, a ponosna mati mi je hotela poljubiti roke, ko smo se sestali, da skupno umremo in pretrpimo muke za Krista. S kakšnim veseljem in navdušenjem so moji starši to poudarjali!

Zakaj oni so javno priznavali novega Boga na križu, o katerem ni imela moja duša niti pojma, pred katerim sem trepetala, a za katerega bom morala sedaj umreti.

V areni naj nas divje zverine raztrgajo in nam živim razkosajo meso...

Kar je sladilo smrt mojim staršem, je bilo križanje nekega človeka, nekakega škofa, Petra po imenu, ki je umiral za svojo vero.

Mar naj umrem? Ne, živela bom! Rufus me ne bo pustil poginiti, Rufus me bo rešil zverin! Rufus me bo v naročju ponesel v življenje, na sonce, kjer rože cveto, ptice pojo, kjer se je nama srečnima boginja nasmehnila.

Rufus, Rufus, Rufus — na drugo nisem mislila.

Približal se je dan usmrtnice, velika povorka kristjanov je bila obsojena na mučeniško smrt. Kakor svetniki so možje in žene, med njimi tudi moji starši, prihajali med vrste obsojencev ter jih bodrili. Povzdignjene glave in iskričih se oči so slavili edinega Boga, gospodarja nebes in zemlje, ter opominjali malodušne na slavo po smrti. Ko so prišli k meni, jih nisem doumela. Edino, kar sem razumela, je bilo, da nisem mogla umreti, marveč sem hotela živeti, srečna in združena z dragim.

Nihče med njimi ni obupaval, malokateri se je bal, skoraj vsi so imeli jasen pogled in nasmeh navdušenja okrog ust, ki so slavila Gospoda.

Tudi meni se je bliskal pogled, smehljala sem se, ker sem mislila na kip velike boginje v prepičanju, da bom živela, četudi se ves svet spremeni v mrtvašnico.

Noč pred našo smrtjo so nas odvedli iz tolinke ječe, v katero so nas bili vrgli, na mesto, kjer bomo morali umreti.

Odeli so me v belo oblačilo in mi pokrili glavo s črno tenčico. Hodila sem z ostalimi obsojenci ter neprestano ponavljala: prišel bo, mora priti! Ugrabil te bo in rešil! Živela boš v luči sonca in trgala z njim cvetlice nebeske sreče.

Toda Rufa ni bilo...

Ulice, po katerih so nas vodili, so bile polne ljudi, ki so kričali in nas preklinjali. Cesarjevi vojaki so nas ščitili pred drhaljo, ki bi z nami isto naredila kakor divje zveri.

Ločili so me od staršev. Z drugimi mladenkami sem stopala smrti nasproti. Moje družice so prepevale, da se je silno razlegalo. Ko sem korakala, nisem občutila drugega kakor hrepenenje za življenjem.

»Rufus! Rufus! Rufus!«

Prišli smo do cilja, ravno ko se je svitalo krasno jutro!

Hrib Janiculum, kjer so bili cesarjevi vrtovi, se je blestel kakor škriat, kakor svetel val, iz čigar pene si postala boginja, o Afrodita!

Zaslišala sem rjojenje lačnih zver!

Bili smo zbrani v ječi pod cirkusom. Poleg nas so se v podzemskih kletkah oglašale sestrane zveri, a nad nami v areni rimski narod, ki je imel

11

NORAH DIVJINA CVETE

Težkih korakov je šel Eli iz sobe in zaprl vrata za seboj. Gore si je začel razvnet in razburjen polniti pipo.

»Človek bi iz kože skočil!« je vzklil. »Spet so me živci pustili na cedilu! Mar nisem malo prej rekel, da ne vzamem ciganov s seboj? Trdno sem bil odločen, da jim ne izpolnim prošnje. Zdaj pa jih moram vzeti. Vrag naj vzame Eli Makersa in njegove jeremijade!«

»Saj ciganom še niste odgovorili...« sem opomnil.

»Ne, zato pa sem odgovoril Eliju! In pri tem odgovoru ostanem! Eli Makers mi ne bo zapovedoval, četudi bi bil še tako prebrisan. In navsezadnje je resnična vsaka beseda, ki sem jo bil izrekel o ciganih. Njegova nenaklonjenost na tem ničesar ne izpreminja. Ne govori več o tem, Filip! Z nami pojdejo.«

Sledilo je pet zadnjih dni, polnih živahnih priprav. Znova in znova smo se domislili nečesa, kar smo bili pozabili. Tuji ljudje so nas ustavljali v pristanišču, zaskrbljeni ali hrepeneče so zrlili proti Vzhodu ter nam želeli srečno vožnjo. V sredo, dvanajstega marca 1679. leta, smo ob enajstih dopoldne dvignili sidro; lahni vetrič je zamajal naša jadra. »Krila zapada« so krenila proti širokemu morju in za nami se je potopila obala stare domovine.

Čudno mirno je potekala vožnja čez Ocean. Gore, ki je bil že dvakrat napravil to pot, je računal, da bomo prišli na cilj v tretjem tednu maja. Vendar smo zaradi brezvetrnega vremena, ki je trajalo skoraj štirinajst dni, ko so jadra visela prazna in mrtva, šele 2. junija prispeli v Salemsko pristanišče. Zaradi te zakasnitve nismo posebno trpeli, kajti Gore ni štedil s hrano in pijačo. Treh reči se spominjam, kadar mislim na to vožnjo. Eden izmed spominov je v zvezi s cigani, drugi z Elijem, tretji z Lindo.

Že po pičlih dveh urah vožnje se nas je skoraj vseh na ladji lotila

morska bolezen. Celo utrujeni morski popotnik Gore je vzdihujoč ležal v kabini, ki sem jo delil z njim, ter prosil nebo, naj ga odreši trpljenja. Tudi meni je bilo jako slabo in le z grozo sem lahko mislil na ženske, ki so ležale stisnjene v večjih kabinah. Noben angel nam ne bi mogel biti bolj dobrodošel kakor Ralf Whistler; kadar se je prikazal, je brez sledu zle volje izpraznil čebre našega ponižanja ali nam prinesel svežo vodo in sveže citrone. On in Simon sta stregla moškimi, medtem ko je Judita skrbela za ženske. Zbral sem svoje bedne moči, da sem ga vprašal, ali je tudi Eli bolan. Ralfov pritrdilni odgovor ter predstava, da mora Eli sprejemati pomoč od cigana, me je spravila v smeh — s strahotnimi posledicami. A bil sem trdno prepričan, da povzročajo Whistlerjem njihovi odporni želodci na krovu mnogo veselja. Zdelo se mi je nemogoče prezirati ali sovražiti človeka, ki ti tako izdatno ponudi svojo telesno premoč. Vendar se je izkazalo, da je bilo moje mnenje zgrešeno. Ko so se naši želodci nekoliko pomirili in smo se drug za drugim bledeli in omočeni privlekli na krov, da bi se na svežem morskem zraku nekoliko okrepili, se je izkazalo, da so edino trije cigani hodili zdravi naokrog.

Kmalu po splošnem izboljšanju zdravstvenega stanja je prišlo k Natanaelu Goreju odposlanstvo, ki so ga tvorili Eli, Oliver Lomax in Matej Thomas. Bili so, kakor se je izrazil duhovni gospod, »vzemerljivi« zaradi brezbožnega vedenja mornarjev. Verjetno so mornarji vsak dan dobivali močno pijačo in posledica je bila — je rekel pastor — da se v prostorih za posadko razlegajo zvečer zelo nedostojne pesmi, ki nikakor ne morejo biti prijetne ušesu Gospodovemu.

»Vi jih tu v zadnji kabini morda ne slišite,« je rekel Oliver Lomax, »vendar vas zagotavljam, gospod Gore, da ta zadeva zasluži vaše zanimanje. Naša majhna ladjica plove nad grozotnimi globočinami. Kakor prijeten dim žgalne žrtve se vsak dan dviga proti nebu naša zahvalna molitev, da smo bili spet en dan obvarovani vseh nevarnosti. Ali naj se ta pobožna molitev meša z roganjem teh brezbožnikov? To je resnično žalitev samega Boga!«

Z gospodom Gorejem sva ob večerih, ko je pastor opravljal božjo službo, pač dostikrat slišala odlomke pesmi, ki so jih peli mornarji. Včasih sva celo pustila odprta vrata najine kabine, da sva jih laže slišala. Res je bila vsebina teh mornarskih pesmi nekoliko prostaška

prav tako pohlep po naši krvi, razkosanem mesu in naših smrtnih mukah... Ko sem zapuščala temno globino, sem čutila, kako izgubljam tla pod nogami. Nad nami se je razpenjalo nebo, stopila sem v luč sonca, ki se je porajalo izza vrhov Tuscule. Zrla sem njegovo veličastje, njegov sijaj me je slepil, dokler si nisem oči zasenčila z roko. Vzklikniti sem hotela:

»Življenje, življenje, življenje!«

Toda rimski narod je grmel: »Smrt, smrt, smrt!«

Zavladal je mir in molk...

Sonce je vzhajalo, a ljudstvo je glasno izražalo navdušenje.

Dvignili so kletke ter odprli rešetke.

Pesem! Zadenela je iz tisoč gri tako gromko, da je preglasila celo kričanje Rimljanov in rjojenje zver!

Kristjani so peli.

Sedaj bom morala raztrgana umreti. Zasenečene oči mi niso gledale grozovite smrti, marveč sončno luč.

»Amata!«

Njegov glas. Slišala sem ga skozi petje kristjanov, krike Rimljanov in rjojenje zver! Prihajal je od zgoraj, kakor da bi bil iz neba ali sonca.

Pogledala sem kvišku... Ah, med tisoči in tisoči ga nisem opazila.

»Amata! Levi! Amata!«

Niti levov nisem videla, čeprav so bili blizu! Slišala sem njihovo sopenje in udarjanje repov po rumenem pesku arene.

Neka cvetlica mi pade baš pod noge: bila je roža, rdeča kakor kri in podobna tistim cvetkam, ki sem jih prinašala tebi, o Afrodita!

Ničesar drugega nisem videla kakor rdečo rožo, katero mi je vrgele dragi za zadnji pozdrav.

In tedaj sem kriknila:

»Živi hočem! Mogočni bogovi, poklonite mi življenje! Veliki bogovi, bodite jačji od Božanstva, razpetega na križu, ki ga sovražim in preklinjam. Hočem živeti, živeti!«

Slišala sem, kako mi drug glas odgovarja:

»Bodi prekleta! Prekleta tudi po smrti! Prekleta, vse dotlej, dokler te kdo iz usmiljenja ne reši prekletstva. Naj se te dotlej Bog ne usmili, ker ga tako sramotiš!«

To je bil glas moje matere...

Začutila sem sopenje levov tik sebe, vročo sapo na svojem obrazu, zgrudila sem se pod kremplji in —

Duh nesrečnega otroka je tako bolešno zavpil, da mi bo ta krik še na smrtni postelji zvenel v ušesih.

XI

Od tega pretresljivega krika sem se zdrnil.

Prvo, česar sem se zavedel, je bilo, da sta mi lici mokri od solz. Potipal sem trepalnice in oči.

Jokal sem. V spanju in mrzlici sem bridko plakal, plakal zaradi delirija, domišljije in svojega

priveda. Plakal sem iz globokega sočutja, iskreno želeč odrešenja nesrečnemu, dragemu bitju, ki je bilo menda le utvara mojega bolečnega uma.

S solzami je izginila tudi poslednja sled bolezn, mrzlica se ni več vrnila. Zdravstveno stanje se mi je boljšalo, kajti čedalje krepkejši sem postal. Lahko bi vstal in odšel v Rim, vendar pa sem ostal še dve noči.

Nič več se mi ni bledilo in nisem več videl nje, ki se je za življenja imenovala Amata in sem zaradi nje usode točil grenke solze.

Zaman sem izpraševal signora Antonija o prikazni, o kateri mi je že sam pripovedoval. O njej ni hotel nič slišati. Pravili so mu sicer, da je bil njegov dom pred mnogimi tisočletji grobnica, vendar on tega ne verjame, ker je hiša zgrajena na zemlji, dočim so grobnice vedno pod njo... pa mir.

Preden sem se poslovil od signora Antonija, sem obšel vsó hišo. Toda kot okrevanec nisem mogel mnogo raziskovati. Nič posebnega ni bilo: starinska grobnica, predeljena v dve manjši grobnici, od katerih je bila prva obokana, druga pa naknadno sezidana. Marmor je bil dragocen, toda razpadajoč, tako da ni bilo na ostankih nobenega sledu o kakih napisih. Mogoče je bilo na opeki vklesano, čigava je grobnica. Sodeč po temelju, je bila zgradba iz dobe prvega cesarstva, medtem ko je moral biti njen lastnik bogataš, zakaj dovolj je bila dostojna, da sprejme Tigellina, Neronovega varovanca.

Šele zdaj sem izvedel, odklej sem prebival v grobnici: skoraj tri tedne!

Dalje.

Ženski vestnik

Mož v kuhinji

Te dni je v Ljubljani v samozaložbi izšla drobna knjižica »Mož v kuhinji«, ki vsebuje kratka kuharska navodila za moške. Pisec tega pametnega dom'sleka je g. Josip Vidmar, ki pravi v uvodu, da je želel podati kratka in lahko umljiva navodila vsem moškim, ki jih tepe usoda ali naključje, da morajo prijeti za kuhinjo. Priznati moramo, da se je p'sec potrudil in zbral na pičlih straneh vsa najnujnejša navodila, potrebna tistemu, ki se znajde nenadoma v položaju, da si mora nepriljubljen sam kuhati svojo hrano. Zbral je 110 receptov za preprostejša jedila vseh vrst: za razne juhe, samostojna jedila, zelenjavne prikuhe, solate, omake, jajčna jedila, mesna jedila, ribe, močnata jedila in kompote. Ob zaključku so pridana navodila za zajtrke, domača zdravila in zdravilna vina. Tu, nekaj primerov Vidmarjevih navodil:

Makaroni z zelenjavno omako. Na drobno sesekljaj 1 koren, malo čebule, strok česna, par listov ohrovtu ali zelja, peteršilja in, če imaš, tudi 1 svež paradižnik. V kozico deni malo masla. Ko je vroča, vrži v njo zelenjavo, osoli, popraj, nato duši nekaj časa (če nimaš presnega paradižnika, vzemi 1 žličko paradižnikove mezge), nato zalij z malo vode ali juhe. Kuhaj toliko časa, da je zelenjavo kuhana. Pomni, da mora biti taka omaka zelo gosta.

Stročji fižol s korenjem. Majhen kroznik osnaženega korenja zreži na rezance. V kozico deni malo masla, malo sesekljane čebule, česna in zelenega peteršilja — pusti, da malo zarumeni. Nato stresi vanjo korenje in ga nekaj časa duši. Potem prilij počasi 1 do 2 žlice tople vode ali juhe. Ko je korenje mehko, ga potresi z žličko moke ter mešaj še nekaj časa. Zalij z 1 del vode ali juhe. Nato dodaj še za pest kuhanega stročjega fižola, osoli, popraj in pusti nekaj časa vreti, da se lepo zgosti. Kisaš lahko z 1 žličko kisa.

Jajčni paprikaš. Veliko sladko papriko prereži, odstrani seme, nato jo zreži na drobne rezance. V kozici ali ponvici razgrej nekaj masla in prideni ščepec drobno zrezane čebule in paprike. Pokrij in duši. Nato očisti še en paradižnik, ga nareži na rezance ter daj v ponvico. Osoli in pusti, da voda izhlapi. V skodelico ubij 1 ali 2 jajci, dobro stepi ter vrži v ponvico. Mešaj in pusti, da se jajce v ponvici strdi.

Drobni nasveti

Če naj ostane krompir toplel in dober, ga ne smemo pokriti s pokrovko, ker se sicer vsa vlaga vpije vanj, temveč položimo preko njega vroč čist prt. Pod prtom ostane krompir toplel in suh.

Nit se pri šivanju ne bo vozljala in zanjkala, če vdenemo v šivanko tisti konec niti, ki smo ga pravkar odstrigli. Če šivamo z dvojno nitjo, navozljajmo vsak konec niti zase ne obeh hkrati.

Moker klošuk ne izgubi svoje lepe oblike, če ga nagačimo s tankim mehkim papirjem, ga lepo naravnamo in na primernem stojalu osušimo.

Kadar kuhaš krompir, nalij v posodo le toliko vode, da je krompir pod vodo, v kateri naj potem počasi vre. Ko je kuhan, sme ostati na dnu le nekoliko vode.

Kadar nastopi mraz, ne imej v nezakurjenih prostorih z vodo napolnjenih vaz, vrčev in drugih posod. Vse dotoke vode, ki jih ne potrebuješ čez zimo, zapri.

Pred zimo ovijemo vodovodne in plinske cevi s cunjami, da ne zamrznejo. Ako je stanovanje zelo mrzlo, je dobro, če damo plinomer pred zimo napolniti z mešanico vode in glicerina namesto z vodo.

Zmrznjeno jajce in sadje denemo za nekaj časa v mrzlo vodo, da se odtaja, potem ga pa takoj porabimo, ker se sicer hitro pokvari.

Obnavljajte naročnino!

in ob neki pesmi, ki je bila še celo robata, je gospod Gore rekel, kakor da se opravičuje: »Ne smemo pozabiti, da so nastale mornarske pesmi v dolgih letih osamljenosti, da so jih porodile želje, ki na dolgi vožnji po morju niso mogle biti utešene. Zame, ki me zanimajo jeziki in človeška narava, so te pesmi zanimive in pomembne. Ako jih nočete poslušati, Filip, lahko mirne duše zaprete vrata.«

Še na misel mi ni prišlo, da bi zapiral vrata. Vsak izmed tistih robatih fantov, ki so z mogočnimi glasovi peli pesem o »Marijinih belih grudih«, je imel v mislih neko žensko; žensko, ki je v resnici živela ali pa mu jo je pričarala le domišljija — vsekakor žensko, ki jo je oboževal, kakor sem jaz oboževal Lindo. Iz najglobljega prepričanja bi pritrdil tem pesmim, ki niso na svoj robati način pomenile nič drugega kakor pridušeno hrepenenje.

Morda je tudi Gore mislil na tisti najin pogovor, kajti ko je Lomax končal svojo obtožbo, se mi je Gore nasmehnil. Nato se je obrnil k ostalim članom odposlanstva.

»In kaj naj storim v tej zadevi?«

»Govorite s kapitanom,« je predlagal Eli. »Zahtevajte, naj ne daje ljudem več žganja in naj jih opomni, naj poslej dvigajo svoj glas le v božjo slavo in naj molijo za našo rešitev pred nevarnostmi morja.«

»To lahko storim,« je prikimal Gore, »toda, prijatelji dragi, razumeti morate, da ga tega lahko le prosim, ne pa, da bi kaj zahteval od njega. Kapitanova dolžnost je le, da nas in našo prtljago kar najhitreje pripelje do Salema. Nič pa nam ni mar, kaj njegovi ljudje pijejo in počijo.«

»Ali ne bi bilo mar vojaku, ako bi slišal glasove, ki ščuvajo k izdaji zoper kralja?« se je s svojim visokim, pojočim glasom oglasil Thomas, »in naj bomo mi, oznanjevalci božji, manj zvesti svojemu nebeškemu zapovedovalcu? To vas vprašam, gospod Gore!«

Natanael je pomislil. »Dobro, govoril bom s kapitanom; ako pa to ne bo uspešno, lahko pač sami poizkusite s svojo zgovornostjo.«

Ko so možje odšli, je rekel Gore napol resno, napol v šali: »Morda res nisem pravi vodja za tako pobožne ljudi. Priznati moram, da sem z užitek prebiral pesmi, ki z nič manjšo naslado ne obravnavajo večne snovi ljubezni kakor pesmi teh mornarjev. Res je, tam je bila

resnična poezija; sicer pa razlika med onimi in temi robatimi popevkami ni baš velika. Če bom govoril s kapitanom, kakor želijo najini dostojni prijatelji, bom storil to prav za prav proti lastnemu prepričanju... Svetujte mi, Filip, kaj naj storim?«

»Morda bi se našla srednja pot,« sem odvrnil po kratkem premisleku. »Predlagajte na primer, naj mornarji v bodoče ne pojo tako glasno.«

»Ni slabo,« je prikimal Gore. »V tem smislu bom govoril s kapitanom — in sicer precej.«

Ko me je pustil samega, tudi jaz nisem mogel več strpeti v tesni kabini. Šel sem na krov, se naslonil ob ograjo in se zagledal v noč.

Lahni, temačni oblaki so zakrivali mesec nad menoj; zdaj pa zdaj mi je nenaden sunek vetra zavel deževne kaplje v obraz. Mislim sem na Lindo in mučila me je misel, da morda ta trenutek leži v Elijevem naročju. Naglo sem se vzravnal, ko se je kraj mene prikazala neka postava in se naslonila ob ograjo. Prav tisti trenutek se je prikazal mesec izza oblakov in spoznal sem Lindo. Kapuco svojega plašča je bila spustila na ramena; lasje so ji vihrali v vetru. Takoj nato se je mesec spet skril za oblake in vesel sem bil tega, kajti bal sem se, da ji ne bi moj obraz izdal čustev, ki sem se jim bil pravkar vdajal.

Naslonila se je z lakti na ograjo in skrila obraz v dlani. Minilo je nekaj sekund, preden sem se dovolj obvladal, da sem lahko govoril. Vprašal sem: »Kaj počnete tu, Linda?«

»Morala sem oditi iz molilnice,« je zamrmrala. »Tako soparno je bilo v sobi in nenadoma me je obšla slabost.«

»Ali naj sporočim, da vam prineso stol ali kako okrepčilo?«

»Ne, hvala vam, Filip. Zdaj mi je že bolje. Veter se je izpremenil, kaj ne? V zraku je že čuti pomlad.«

»Nič kaj dober veter za naglo vožnjo.«

»Vas bo veselilo, ko bo vožnja končana?«

»O, gotovo. Pa vas, Linda?«

»Ne... res ne. Zdaj je vse tako neresnično, kakor v sanjah. Ko pa pridemo na kopno, se bo spet začelo vse od kraja.«

Zdaj spi v skupni ženski spalnici, mi je šinilo v glavo. Toliko neizgovorjenih reči je ležalo med nama, toliko tega, kar bi hotel

A. P. Čehov:

Sovražnika

Temnega septembarskega večera je ob desetih umrl za davico občinskemu zdravniku Kirilovu edinec, šestletni Andrej. Ko se je zdravnikova žena zgrudila na kolena pred posteljo mrtvega otroka in jo je premagal prvi naval obupa, je v predsobi rezko zadonel zvonec.

Zaradi davice so že zjutraj poslali vso služinčad z doma. Kirilov je sam, kakršen je bil: brez suknič, v odpetem telovniku, z obrazom in rokami mokrimi od karbola, šel odpirat vrata. V predsobi je bilo temno in od prišleca je bilo razločiti le srednjo postavo, bel šal in velik, izredno blede obraz, tako blede, da je s pojavo tega obraza bila videti predsoba naenkrat svetlejša...

»Je doktor doma?« — je hitel prišlec.

»Doma sem« — je odgovoril Kirilov. »Kaj želite?«

»A to ste vi? Zelo me veseli!« — se je vzradostil prišlec in začel iskati v temi doktorjevo roko, jo našel in krepko stisnil. »Zelo... zelo me veseli! Saj se poznavam! Jaz sem... Abogin. Pri Gnučevu, poleti, sem imel čast, da sem vas spoznal... zelo me veseli, da sem vas našel... zaboga, prosim vas, pojdite takoj z mano, žena mi je nevarno zbolela... kočija čaka...«

Po prišlečevem glasu in kretnjah je bilo videti, da je silno razburjen kakor da bi ga bil prestrašil požar ali stekel pes, je mukoma pridrževal kratek dih in govoril hitro, s tresočim se glasom, in njegove besede so zvenele iskreno, otroško-naivno. Kakor val prestrašeni in zbegani ljudje, je govoril v kratkih, sunkovitih stavkih in vpletal mnogo odvečnih, povsem nepotrebnih besed.

»Bal sem se, da vas ne najdem,« je nadaljeval. »Pot k vam mi je izmučila vso dušo. Oblecite se in pojdite, zaboga!... Tako je bilo: Pride k meni Papčinski, Aleksander Semjonovič, saj ga poznate... pomenkujemo se... sedemo k čaju... nenadoma žena zakriči, se zgrabi za srce in se zgrudi v naslanjač. Odnese jo v posteljo in... jaz sem ji drgnil senca s špiritom, jo škropil z vodo... leži kakor mrtva... bojim se, da je anevrizem... hitite... tudi njen oče je umrl za anevrizmom...«

Kirilov je poslušal in molčal, kakor da ne razume ruske besede.

Ko je Abogin se enkrat omenil Papčinskega ter ženinega očeta in še enkrat začel loviti v temi za roko, je zdravnik stresel z glavo in rekel z malodušno razvedenimi besedami:

»Oprostite, ne morem... pred petimi minutami mi je... umrl sin...«

»Kaj, res?« — je zašepetal Abogin in stopil za korak nazaj. — »Bože, da sem ob takem tež-

kem času padel k vam! Tak nesrečen dan! Strašno! Vse hkratu... kakor za nalašč!«

Abogin je prijel za kljuko pri vratih in premišljuje sklonil glavo. Očividno je kolebal in ni vedel, kaj naj stori: naj odle ali prosil še dalje?

»Poslušajte,« je rekel in lovil Kirilova za rokav, — »popolnoma razumem vaš položaj! Bog mi je priča, kako sram me je, da vas zahtevam v taki minuti zase; toda kaj naj storim? Sami povejte, h komu naj grem. Glejte, razen vas ni tu nobenega zdravnika. Pojdite, zaboga! Saj ne prosim zase! Saj nisem jaz bolan!«

Nastal je molk. Kirilov je obrnil Aboginu hrbet, postal in šel počasi iz predsobe v sobo. Njegova mehanska, poklapana hoja ter živahnost, s katero je v sobi popravljal senčnik na neprizgani svetilki in pogledal v debelo knjigo, ki je ležala na mizi, sta kazala, da v tej minuti ni bilo v njem nobene namere, nobene želje, da ni mislil o nčemer in da verjetno ni več pomnil tujca, ki stoji v predsobi. Tema in tišina, ki sta vladali v sobi, sta ga očividno spravili še bolj iz ravnotežja. Ko je šel iz sobe v kabinet, je dvigal desno nogo više kakor navadno, tipal z rokami po zidu in pri tem je bilo občutiti v vsem njegovem obrazu nekako otrplost, kakor da se je znašel v tuji gostilni ali da se je prvič v življenju upijal in se zdaj začuden predaja novemu občutku. Preko ene stene v kabinetu se je vlekla po knjižnih omarah široka svetlobna lisa, s to svetlobo je prihajal izza priprtih vrat sosedne spalnice dušljiv duh po etru in karbolu. Doktor se je sesedel v naslanjač pred mizo, mineto je strmel na svoje osvetljene knjige, potem se je dvignil in odšel v spalnico.

Tu je vladal mrtvaški mir. Vsaka malenkost je zgovorno pričala o nedavni burji, vse je utrujeno počivalo. Sveča, ki je stala na okrogli mizici v tesni gneči steklenic, posodic in škatlic, ter velika svetilka na predalčniku sta jarko osvetljevali sobo.

Na postelji, prav pri oknu, je ležal malček z odprtimi očmi in začudenim izrazom v obrazu. Ni se ganil, toda njegove odprte oči kakor da so vsak trenutek bolj temne in se pogrezale v lobanjo. Z rokami na njegovem telesu in z obrazom, zagrebenim v rjuhe, je klečala pred posteljo mati. Bila je negibna kakor malček; toda koliko žive razgibanosti je bilo občutiti v drži njenega telesa in v rokah. Nagibala se je nad posteljo z vsem svojim bistvom, silno in željno, ko da se boji izgubiti mirno in udobno držo, ki jo je naposled našla svojemu izmučenemu telesu. Obleke, krpe, pladnji, luže na tleh, povsod razmetane žilice in čopiči, bela steklenica z apneno vodo, zrak sam dušljiv in težak — vse je zamrlo in se zdelo pogreznjeno v polkoj.

Doktor se je ustavil ob ženi, porinil roke v hlače ne žepe in s sklonjeno glavo uprl pogled v sina. Njegov obraz je izražal ravnodušnost; le po kapljicah, ki so se mu lesketale v bradi, je bilo videti, da je pred kratkim jokal.

One odbijajoče groze, ki jo imajo v mislih, kadar govorijo o smrti, v spalnici ni bilo. V splošni ožamlenosti, v materini drži, v ravnodušnosti doktorjevega obraza je ležala nekaka mikavna, presunljiva duša, tista fina, komaj zaznavna krasota človeškega gorja, ki se je še dolgo ne bodo naučili razumevati in opisovati in ki jo zna menda posredovati edino le godba. Krasoto je bilo občutiti tudi v mrki tišini. Kirilov in žena sta molčala, brez joka, kakor da se pri vsej teži izgube zavedata tudi lirizma svojega položaja: kakor je rekoč, svoje čase, prešla njuna mladost, tako je zdaj s tem malčkom prešla njuna pravica, da bi imela otroke. Doktorju je bilo 44 let, siv je bil in podoben starcu; njegovi oveli in bolni ženi je bilo 35 let. Andrej ni je bil samo edini, temveč tudi poslednji.

V nasprotje svoji ženi je doktor pripadal oni vrsti ljudi, ki čutijo v času duševne bolesti potrebo po gibanju. Pri ženi je postal kakih pet minut, nato pa je visoko privzdigujoč desno nogo krenil iz spalnice v malo sobo, katere polovico je zavzemal velik, širok divan; odtod je odšel v kuhinjo. Zmajal se je okrog peči in kuharične postelje, se sklonil in prišel skozi vrata v predsobo. Tu je zopet zagledal beli šal in blede obraz.

»Končno!« — je vzdihnil Abogin in zagrabil za kljuko pri vratih. — »Pojdimo, prosim!« Doktor se je zdrzil, ga pogledal in se spomnil...

»Prosim, rekel sem vam že, da ne morem iti!« — je dejal in počasi oživiljal. — »Kako čudno!«

»Saj nisem kamen, doktor, in povsem razumem vaš položaj... sočustvujem z vami« — je rekel z rotečim glasom Abogin in krčevito grabil za svoj šalom. — »Ampak saj ne prosim zase... žena mi umira! Če bi vi slišali ta krik, videli njen obraz, bi razumel mojo vsiljivost. Moj Bog, in jaz sem že mislil, da ste se šil obleč! Doktor, čas je drag! Pojdimo, prosim vas!«

»Ne morem!« — je rekel odsekano Kirilov in krenil v sobo. Abogin mu je sledil in ga zgrabil za rokav.

»Hudo vam je, razumem. Toda saj vas vendar ne prosim, da bi popravljali zobe ali delali polkuse. Za človeško življenje gre!« je moledeval dalje Abogin kakor prosjak. »To življenje je več kakor osebno gorje! No, močnatosti prosim, podviga! V imenu človekoljubja!«

»Človekoljubje — je medljal, ki jo lahko označam,« — je razdraženo rekel Kirilov. »V imenu istega človekoljubja vas prosim jaz, da me ne odvedete. In kako smešno, zaboga! Komaj stojim na nogah in vi me plašite s človekoljubjem! Prav za nikamor nisem zdaj... za nobeno ceno ne pojdem; komu naj prepustim ženo? Ne; ne...«

Kirilov je zakrillil z rokami in se opotekel nazaj.

povedati in vprašati, da sem se okrenil in se zagledal na temno morje. In skozi nenadno tišino je planil vesel krik gosli in razposajeni glasovi mornarjev: »Pridi, daj mi svoje ustne...«

Cutil sem, kako je Linda vztrepetala in se tesneje zavila v plašč. Komaj slišno je rekla: »Mislija sem, da ne bodo smeli več peti.«

»Ta trenutek govori Gore s kapitanom.«

»In božja služba bo gotovo takoj končana,« je zamrmrala Linda.

»Iti moram. Lahko noč, Filip.«

To je bil moj sestanek z mojo dragi tistega večera, ko je pihljaj zapadni veter...

Nekaj časa sem še stal tam ob ograji; nato sem se vrnil v kabino, da bi izvedel, kaj je dosegel Gore.

Kapitan mu je obljubil, da bo govoril o tem s svojimi ljudmi, vendar ga je opozoril, da utegnevo mornarji imeti tako zahtevo za nepreračunljiv napad na njihove pravice. Dokler opravljajo svoje delo in izpolnjujejo kapitanova povelja, imajo pravico, da po mili volji razpolagajo s svojim skopo odmerjenim prostim časom. Bil sem prepričan, da Natanael Gore ni preveč odločno in prepričljivo zastopal stališča puritanov, ker se ni strinjal z njimi. Prav nič se nisem čudil, ko so se naslednji večer iste stare pesmi prav tako glasno razlegale po ladji kakor prej.

Čez dva dni sem šel k večerni službi božji, ker se mi ves dan ni posrečilo, da bi videl Lindo. Tam sem vsaj lahko sedel; in med tem, ko je gospod Thomas s svojim visokim, pojočim glasom opravljal molitve, sem se lahko kdaj pa kdaj ozrl na Lindo, ki je ponižno sedela med ženskami. Himne, psalmi in pridiga so bili pravo ozadje sanjarjenju; ob pogledu na drago so se mi takoj porajale v duši neizoblikovane pesmi. Nikoli med službo božjo niso čitali tistih strani svetega pesma, ki so mi bile najljubše. Rad bi dal vse srdite kletve prerokov, vse asketsko stroge opomine apostola Pavla za en sam stavek Visoke pesmi, za besede: »Kakor roža med trnjem je moja prijateljica med hčerami.« In dasi sem pogosto odtrgal pogled od nje, da ne bi vzbujal pozornosti, je moja misel ni zapustila niti za en sam trenutek. Tako glasno in proseče je kričalo moje srce: »Linda! Linda!« da sem včasih mislil, zdajle me bo slišala in uprla vame svoj pogled.

Vsakokrat, ko je nastal odmor med našimi molitvami in petjem, se je zaslislalo iz prostorov, kjer so bili mornarji, pridušeno petje in goslanje, tako da so se radostne pesmi razlegale skoraj kakor tožba, kakor vzdihovanje preklelih.

Ko je naposled Thomas izgovoril svoj zadnji »amen«, sem vstal s sedeža v ozadju molilnice in odšel na prosto. Naša kabina je bila prazna. Slek sem se, zlezal v posteljo in se ob svetlobi sveče pogledal v knjigo. Strašno dolgo je trajalo, preden je prišel Gore. Ko sem se ozrl, da bi ga pozdravil, sem opazil na njegovem obrazu čudno izraz o igro. Bil je videti hkratu zadovoljen in resen, zamišljen in pobit.

»Poslušajte, Filip,« me je prehitel z besedami, »ko ste mi svoje časna opisovali Elija, je bil opis nekoliko pomanjkljiv.«

»Zares?« sem dokaj ravnodušno vprašal. »Kaj je spet zakrivil?«

»Prisilil je na kolena celo kapitana in stražo.«

»Ali jih je tako surovo namlatil?« sem malomarno vprašal.

»Nikar se ne posmehujte,« me je Gore resno zavrnil. »Jaz pa nisem kak neveden mornar, Filip, pa mi je vseeno nagnal strah in grozo v kosti s svojim grozotnim popisom peklenskih muk. Resnično tiči v tem fantu čudna moč. Njegova naloga ni bila lahka; surovež so se mu rogali in smejali in so ga skušali prevpiti. Eden izmed njih je zaklical: 'Vi ste Makers, kaj ne? Pri moji veri, ako bi imel tako zalo in mlado ženo, kakršno imate vi, tedaj se zdajle padne bi potegoval za duše mornarjev.'«

»Nadejam se, da je Eli pobil predrzneža.«

»Nikakor ne. Le globoko je vdihnil in zahrnel: 'Prijatelj, v smrtni uri in na dan poslednje sodbe bo šlo za človeško dušo, ne pa za žensko ljubezen!' In pomalem se mu je posrečilo, da so ga začeli poslušati, tedaj pa je jel pripovedovati o ladji kot orehovi lupini, ki jo morski valovi premetavajo sem in tje, ki pa v božji roki niso nič drugega kakor drobna kapljica vode. In govoril je o koncu, ki čaka vsakogar, mnoge izmed nas morda že prihodnje jutro. In ko ni bil je krepko in živo popisal usodo, ki čaka grešnike, naposled pa zahval od vseh navzočih, naj prosijo božjega usmiljenja in priznanja ljivosti — tedaj, morda ne boste verjeli, Filip, — tedaj je celo mene prisilil na kolena. In vendar je mnogo mlajši od mene, mnogo manj izkušen in niti ni duhovnik. Nu, kaj porečete k temu?«

»In — in nikar ne prosite!« — je nadaljeval Kirilov. »Oprostite me... Po paragrafu sem dolžen iti in vi me imate pravico odvleči za lase... Izvolite, odvedite me... toda... za nikamor nisem... niti govoriti ne morem... oprostite!«

»Doktor, zaman govorite z menoj v tem tonu!« je rekel Abogin in hlastal zopet za doktorjevim rokavom. Bog z njim, s paragrafi! Nobene pravice nimam, da bi poslušal vašo voljo. Pojdite, če hočete; če nečete — Bog z vami; toda ne obračam se k vaši volji, ampak k čustvu. Mlada ženska umira! Ravno pravite, da vam je umrl sin in kdo naj razume mojo grozo, če ne vi?«

Aboginov glas je trepetal od razburjenja, v tem trepetu in tonu je bilo mnogo več prepričevalnosti kakor v besedah. Abogin je bil iskren, toda značilno: naj je že govoril kakršne koli stavke, vsi so bili šepavi, brez duše, neumestno osladni, kakor da žalijo celo zrak doktorjevega stanovanja in tisto umirajočo žensko. On sam je to občutil, in v bojazni, da bi ga doktor ne razumel, se je trudil z vsemi silami, da bi dal svojemu glasu mehko in nežnost, če ne prepriča z besedami, bo vsaj z iskrenim tonom. Sploh stavek, naj je še tako lep in globok, učinkuje samo na ravnodušne; ne more pa vedno zadovoljiti onega, ki je srečen ali nesrečen; zakaj višji izraz sreče ali nesreče je skoraj vedno molk; zaljubljeni razumejo drug drugega bolje, kadar molče; goreč, strasten nagrobni govor gane samo neprizadete, vdovi in otrokom umrlega se zdi hladen in ničev.

Kirilov je stal in molčal. Ko je Abogin povedal par stavkov o visokem zdravniškem poklicu, o požrtvovalnosti in podobnem, je doktor mrko vprašal:

»Je daleč?«

»Kakih trinajst do štirinajst vrst. Imam odličnega konja, doktor! Častno besedo vam dam, da vas privedem tja in nazaj v eni uri. Ena sama ura!«

Poslednje besede so vplivale na doktorja bolj kakor vse sklicevanje na človekoljubje in zdravniški poklic. Pomislil je in zavzdihnil, rekoč:

»Dobro, gremo!«

Hitro, kar že s krepkimi koraki je odšel v svoj kabinet in se takoj vrnil v dolgi suknji. Veseli Abogin je stopical in se klanjal okrog njega, mu pomagal natikati plašč in šel z njim vstric z doma.

Na dvorišču je bilo temno, a vendar svetleje kakor v predsobi. V temi se je jasno odražala visoka zdravniškova upognjena postava, dolga, ozka brada in orlovski nos. Od Abogina je bilo videti razen bledega obraza zdaj tudi njegovo veliko glavo in malo dijaško čepico, ki mu je komaj pokrivala teme. Šel se je belil samo spredaj, zadaj so ga zakrivali dolgi lasje.

»Verjemite, da znam ceniti vašo velikodušnost,« je mrmral Abogin in pomagal doktorju v voz. »Bo šlo kar brž. Slišiš, Luka, pozeni čim hitreje! Prosim!«

»Vedno je bilo tako,« sem nehoti priznal in pomislil na čase, ko sem bil tudi jaz pod vplivom tega glasu in teh oči. »Tako dolgo je govoril možem v kovačnici, dokler niso bili pripravljeni, da stopijo z njim pred mojega očeta. Vidite, gospod Gore, samo dve misli ima ta človek v svoji glavi: kako naj ljudje obdelujejo polje in kaka naj časte Boga. Vse svoje moči posveča samo tema dvema vprašanjema.«

»Medtem ko sem morda jaz svoje moči vse preveč razdrobil,« je zamišljeno menil Gore. »Vedno sem se zanimal za toliko različnih stvari, naenkrat... tudi nisem imel nikakega vzora, za katerega bi bil rad prelił kri. Pa vi, Filip?«

»Poznal sem en sam vzor, ki pa ni v zvezi z Bogom.«

»Mladi ste še, Filip. Daleč ste še od smrti. Kadar pa imaš lepšo polovico življenja že za seboj, tedaj ti je Bog tolažilivo nasprotje zakona, po katerem moraš umreti.«

»Gospod Gore, ako naj govorim odkritosrčno,« sem zamišljeno pripomnil, »se mi vidi čudno, da se vas je Elijevo čvekanje tako globoko dojmilo, ko ste vendar tolikokrat neustrašeno gledali smrti v obraz.«

»Kadar je človek neposredno pred smrtno nevarnostjo, tedaj je tako zaposlen s tem, da bi jo odvrnil, da sploh ne vidi jasno strašnega obličja smrti, Filip. Ko pa je danes Eli tako živo govoril, sem nenadno občutil, kako mora biti človeku pri srcu, kadar stopa v večnost in zadnjič izdihne. In prav to je občutil tudi sleherni izmed mornarjev.«

Ako danes mislim na ta pogovor, vem, da je Natanael Gore že takrat čutil na sebi ledeno mrzlo roko smrti; tisti večer pa sem imel dovolj dela s tem, da sem vedno bolj netil svoj odpor do Elija, do Elija, ki je z nebesi poleg sebe utegnil misliti le na pekel. Pogled na Goreja, ki je od tega dne dalje spoštljivo, skoraj s častjo ravnal z Elijem, me je tudi naslednje dni izpolnjeval s tako boleznim občutkom, kakor da sem se ugriznil v votel zob.

Nastopilo je veliko zatišje. Dan za dnem je svetilo sonce z mirnega, sinjega neba, ki ni bilo nič tiše, nič bolj mirno kakor oljnato gladko morje, na katerem je ležala naša ladja. Na srečo smo bili po Gorejevi preudarnosti dobro preskrbljeni z živežem in vodo, vendar

Kočijaž je hitel poganjati. Skraja se je vlekla mimo njih vrsta neznatnih poslopij, ki so stala na bolničnem dvorišču; povsod je bilo temno; samo iz nekega okna prav v ozadju dvorišča se je prebijala skozi sadovnjak jarka svetloba in v glavnem poslopu so se zgoraj svetlikala tri okna bolj blede kakor zrak. Nato je objela kočijo gosta tema. Tu je dišalo po vlagi in gobah in slišati je bilo šelest drevja; ropot koles je vznemiril vrane, da so se zagnale v listje in dvignile nemiren, žaloben krik, kakor da vedo, kako je doktorju umrl sin in kako je Aboginova žena bolna. In zopet je švignilo mimo posamezno drevo, grm; mrko se je zablestel ribnik, kjer so spale velike črne sence — in voz je stekel po gladki ravnini. Krik vran je bil že zaglušen, daleč zadaj je povsem umolknil. Skoraj vso pot sta Kirilov in Abogin molčala. Samo enkrat je Abogin globoko vzdihnil in zamrmral:

»Kako mučno! Nikdar ne ljubim bližnjih tako kakor takrat, ko si na tem, da jih izgubiš.«

In ko je voz tiho drsel čez most, se je Kirilov nenadoma zdrnil kakor da ga je preplašilo pljuskanje vode pod njim in se dvignil:

»Poslušajte, pustite me,« je rekel ožje. »K vam pridem pozneje; le toliko, da pošljem k ženi padarja. Tako sama je!«

Konec prihodnjic.

Naš vrt v novembru

Novembra meseca je čas za spravljjanje zelenjadi za zimo. Odlašamo s tem delom, dokler je mogoče, oziroma dokler nam dopušča vreme, ki je letos ugodno. Spravljamo zelenjad le v suhem, vetrovnem vremenu in popoldne, ko je zelenjad prav suha. V toplih legah ostane marsikatera zelenjad čez zimo tudi na vrtu, kakor na primer por, rožnati kapus, ponekod tudi korenje, peteršilj, zelena in podzemeljske kolerabe. Nekaj od vsakega plemena pa vsekakor spravimo, da imamo za najhujše zimske mesece.

Klet je pripravna za koreninasto zelenjad in endivijo. Na čilih gredah se dobro ohrani zelje, cvetače in, če so grede prav suhe, tudi endivija. V prezimovališča spada samo popolnoma zdrava, suha zelenjad, sicer imamo opraviti z gnitljo, ki nam v kratkem času pokvari vse zaloge. Zimske shrambe je treba zlasti ob lepem suhem vremenu pridno zračiti.

Rože položimo k tlom in jih proti koncu novembra, kakršno je pač vreme, pokrijemo. Pritlične rože ospajmo z rahlo prstjo ali pa jih pokrijmo z listjem! Občutljive trajnice — na primer tritono, krizanteme in druge — pokrijmo! Vmes med trajnicami potrosimo kompost ali droben gnoj. Na ta način gnojimo tudi trato. Karkoli je kje v nevarnosti pred pozebo, zavarujemo na primeren način.

Ne pozabimo pregledati in popraviti ograje, zavarovati drevje proti zajcu, loviti miši in voluharje, pograbititi in sečgati vse listje sadnega

Miši

Največji sovražnik je hinavska ljubezen.

Izkušnja uči, da izkušnje ne učé.

Laskač in berač sta tovariša.

Z nesrečnim se je laže jokati, kakor s srečnim smejati.

Radi dvomimo o tem, česar se bojimo.

Ni vedno naša odlika, da smo odlikovani.

drevja in drugih rastlin. Pred trdo zimo premečimo še enkrat kompost. Ko pritisne zima in zapade sneg, očistimo semena ter jih spravimo na suh in hladen prostor.

Domače zdravilne rastline

Kako jih nabiramo in sušimo
30. PRESLICA

Od preslic, ki rasto pri nas, prideta za nabiranje vpoštev dve vrsti, namreč njivska preslica ali žabna in pa močvirska preslica ali raba. Ker jih ne smemo mešati, ampak vsako posebej sušiti, odnosno za prodajo spravljati, je treba, da navedemo znake, po katerih jih spoznamo in razločujemo.

Njivska preslica poganja dvoje različnih stebel. Marca in aprila meseca rifejo iz tal rumenkasta ali rdečkasta za gosje pero debela stebila, ki nosijo na členkih sulčaste lističe, zrasle v obodasto nožnico. Ta ravnim svečicam podobna stebila so votla in gladka ter imajo na vrhu podolgast klas oglatih pločic. Na spodnji strani pločic so vrečice, v katerih se izgođe trosi. Ko so trosi dozoreli in se raztresli, odmro stebila in izginejo. Obenem pa prično poganjati iz tal druga, zelena stebila, ki se razvijejo v smrečicam podobno rastlinje. Pravih listov ni videti; le ob kolencih so na stebilih in vejah v obode zrasli, majhni lističi. — Njivska preslica je jako nadležen plevel po peščenih, vlažnih njivah in travnikih.

Močirska preslica raste po močvirnem svetu in poganja samo zelena, vejnata stebila. V vrhu stebila in navadno na koncih vej se osnujejo plodni klasi, slični klasom njivske preslice. Veje so navadno enojnate, peterobrete, stoje poševno navzgor in postajajo proti vrhu stebila vedno krajše; v vrhu stebila jih ni.

Za prodaj nabiramo zgolj zelena, smrekasta stebila. Rastline poročemo pri tleh in sušimo cele. Smemo jih sušiti tudi na solncu. Suhe navadno povežemo v snopeč, razpošljamo pa v vrečah.

Preslico rabijo kot kri čistilno in na izločala učinkujoče sredstvo. Mnogo jih kupujejo tudi za neke tehnične svrhe.

je bilo ob tem skrivnostnem, neresničnem vremenu vse mogoče; in računali smo, da lahko traja ta čudna tišina mesec dni in več. Tako so nam torej zmanjšali in nanovo natanko odmerili obroke. Bila je to huda preizkušnja za naše živce, ki so že tako trpeli, ko smo morali — stlačeni v tesne prostore — brezdelni poležavati in zreti na mrtvo viseča jadra, zaman upajoč, da se bodo naposled vendarle napela in veselo zaplapolala v svežem vetru. Ženske so postale prepirljive, možki so molili z gorečnostjo, ki je postajala odbijajoča.

Eli ni prav nič skrival, da je po njegovi sodbi na ladji kak Jona, ki ni prijeten Bogu, in sicer so to bili trije Whistlerjevi. Cigane so le redkokdaj videli pri službi božji. Še vedno so neskrbno prepevali in žvižgali in neredko so prepevali kaznive pesmi, ki so jih pobožni ljudje sovražili.

Nekega večera — mirno vreme je še vedno trajalo — nisem šel k večerni službi božji. Utrujen sem že bil od enoličnih molitev za veter in srečno vožnjo, ki jih je gospod Thomas pošiljal proti nebu s svojim pojočim glasom. Lino pa sem tega dne videl že v ugodnejših okoliščinah: v nastajajočem hladu kasnega večera se je igrala z majhno Stegglesovo v kotu na krovu, jaz pa sem ju gledal, sedeč na zviti vrvi. Linda je slekla plašč in čeprav ji je smešna čepica, kakršne so nosile vse poročene žene, skrivala lepe lase, čeprav je bila njena obleka iz grobega blaga temne barve, se mi vendarle že dolgo ni videla tako podobna tisti Lindi, ki sem jo bil videl prvič.

Zvečer sem šel spet na krov, medtem ko je ostala družba spet prosila v zatohli molitnici Boga za veter, kakor vseh trinajst prejšnjih večerov. Sédel sem v svoj običajni kotic, Kmalu nato so prišli cigani in se nedaleč od mene naslonili ob ograjo. Niso me opazili, jaz pa sem lahko dobro slišal njihov pogovor.

»Nu, kaj menita, ali naj prižvižgamo veter?« je vprašal Simon. »Saj vesta, kaj to pomeni — leto, ki ga moramo odšteti od našega življenja.«

»Potem bodo meni odšteta že tri leta,« je rekel Ralf in se zasmel, toda njegov smeh ni zvenel iskreno. »Eno leto sem dal na Bermudih, eno na obali Gvineje. Gromska strela, pa dajmo še enkrat! Nič pijače, nič zabave! Ako bodo tudi zadnja leta mojega življenja takšna, se rad iznehim enega.«

(Nadaljevanje)

Povratniki iz ujetništva pripovedujejo

(Nadaljevanje z 2. strani)

njenih državah. Ta vojak poroča izčrpno o nekem izsiljevalnem poskusu v taborišču na Long Islandu. Tam so zasiljevali več nemških ujetnikov kar šest tednov. Trikrat so jim grozili, da jim bodo vzeli hrano in so poskušali z nabitimi samokresi izsiliti izjave o oborožitvenih obratih in vojaških napravah v domovini. Večkrat pa so jih vrgli tudi v temnice.

Nemški mornarji, ki so bili kot ujetniki v južni Afriki, pripovedujejo z največjim gnusom o ponižanjih, ki so jih morali prestati od črnega osobja in prebivalstva in katerim so bili izpostavljeni zaradi nepazljivosti in podlosti angleških oficirjev in vojakov.

V kakšni nevednosti o razmerah v Nemčiji živi angleško in ameriško prebivalstvo, pripovedujejo mnogi vrnivši se nemški vojni ujetniki. Majhnemu človeku v Ameriki ali angleškemu meščanu je bilo popolnoma onemogočeno, da bi si ustvaril stvarno sodbu o nemški vojni moči v moralnem, vojaškem in gospodarskem pogledu. Povratniki podčrtavajo, da so si zaradi enostranske agitacije namenoma ustvarili v Angliji v lastno škodo popolno napačno sliko o današnji Nemčiji. S tem v zvezi pripovedujejo posamezni vojni ujetniki, da je bilo angleško prebivalstvo s filmi, ki morajo vzbujati mržnjo proti Nemčiji, speljano na popolnoma napačno pot. Večina ljudi v Angliji, tako pripovedujejo mnogi povratniki, po vsem videzu sploh ne ve, zakaj se bojujejo. Politična nezrelost, nezadovoljnost, zmerjanje in prepri se stalno ponavljajo med taboriščnimi stražami. Poddesetnik Theo St. iz Hildesheima, ki je bil v kanadskem taborišču, je lahko opetovano ugotovil, da Angleži in Američani, presoja svoje vojne izglede nasproti izgledom Nemčije in njenih zaveznikov vse drugo kot ugodno.

DOMAČE NOVICE

* **Obletnica smrti urednika Filipa Omladiča.** Dne 14. t. m. bo minilo leto, odkar se je smrtno ponesrečil glavni urednik »Domovine« g. Filip Omladič. Podrobnosti so nam še vsem v svežem spominu. Bilo je v soboto proti večeru, ko se je Filip Omladič odpravil z doma v Rožni dolini proti mestu, da bi odnesel še nekatere rokopise za »Domovino« v Narodno tiskarno. Na križišču tramvaja pri Tobačni tovarni pa je v mraku naneslo usodno naključje, da ga je tramvaj udaril v sence in se je Omladič na mestu zgrudil. Jadrno so ga prepeljali v bolnišnico, kjer pa je čez pol ure izdihnil, ne da bi se bil še kaj zavedel. Zapustil je vdovo, sina, hčerko in širok krog sorodništva. Z iskrenim obžalovanjem so vzeli na znanje pretresljivo vest o njegovi smrti številni tovariši in prijatelji, znani in neznani čitatelji in čitateljice »Domovine«. Saj se je Filip Omladič dolga leta trudil, da je napravil »Domovino« zanimivo. Leto dni že počiva pri Sv. Križu, spomin nanj pa je ves živ. S prizadevanjem, da bi bila v širokem krogu čitateljev in čitateljic vedno bolj priljubljena, se trudi »Domovina« ostati Filipu Omladiču trajno viden spomenik.

* **Nova uredba o izdelovanju in nakupu čevljev.** Od nedelje naprej je po novi uredbi prepovedano izdelovanje čevljev po meri. Čevljarji, ki so imeli ta dan v delu naročene čevlje in zanje pripravljeno usnjo, so morali tako dela naznaniti pokrajinskemu gospodarskemu svetu in smejo čevlje izdelati do konca. Od nedelje naprej smejo čevljarji izvrševati le popravila čevljev. Vsak čevljar mora sestaviti seznam strank, v katerega vpiše vse ki žele, da jim bo popravil čevlje. Družinski poglavarji se morajo prijaviti pri čevljarjih za vpis v seznam do 13. novembra. Nabavnice za nove čevlje bodo izdajali ljubljanski župan in okrajna glavarstva le, če bo prosilec dokazal, da nima več nego dva para čevljev in mu je nabava novih čevljev potrebna.

* **Zapadel je prvi sneg.** V nedeljo dopoldne se je vreme nenadoma tako spremenilo, da nam je zima poslala že svoj prvi bel pozdrav. Dočim je jutraj še sijalo sonce, so okoli polenajste že naletavale prve snežinke. Medlo je potem ves dan in pozno v noč, tako, da je vso naravo pokrila precej debela snežna odeja. Sneg je ljudi neprijetno presentil. Dasi se to redko zgodi, se vsi bojijo možnosti, da bi obležal. Na vrtovih je še obilo vsakovrstne povrtnine, shrambe živil in hrane, ki si jo običajno pripravimo za zimo, so še napol prazne, pa še kopica drugih opravkov jih teži, predno bo nastopila zima. Nedvomno pa je, da je lepe jeseni konec in da se začenja zima.

* **Izredni komisar za dijaške domove.** Šef pokrajinske uprave je izdal naredbo o preureditvi

dijaških domov v Ljubljani. Društvom Jegličev akademski dom, Cirilov akademski dom in Dom visokošolč se postavi na vodstvo izredni komisar, ki prevzame vse dolžnosti društvenih odborov in občnih zborov. Akademski organizacija Vseučilišča pomoč mora v 15 dneh od uveljavitve naredbe vrniti imenovanim društvom vso od njih prevzeto imovino po stanju na dan uveljavitve te naredbe.

* **Maša zadušnica za žrtve v Kočevju.** V petek je bila v ljubljanski stolnici slovesna maša zadušnica za komunistične žrtve, ki jih je obsodilo »sodišče« v Kočevju na smrt in jih 15. oktobra umorilo. Mašo je opravil kanonik Vovk z asistenco. Navzoče je bilo posebno zastopstvo nemške vojske in vod domobrancev. Cerkev so napolnili številni svojci, prijatelji in znanci žrtve. Njim so se pridružili tudi mnogi drugi ljudje, tako da je bila ta verska svečanost manifestacija strnjivosti slovenskega ljudstva in boju proti komunizmu.

* **Nov predsednik Preveda.** V trgovinskem registru je bil vpisan za komisarja in predsednika Prehranjevalnega zavoda v Ljubljani Ivan Gračnar, ki bo v funkcijah komisarja podpisoval navedeni zavod samostojno, kot predsednik pa skupno s prokuristom Leopoldom Nagodetom.

* **Prevod ne bo izdal v nobenem primeru dvojnih živiliških nakaznic.** Prehranjevalni zavod v Ljubljani opozarja potrošnike, da skrbno hranijo svoje živiliške nakaznice, ker ne bo v nobenem primeru in pod nobenim pogojem izdal dvojnice (duplikatov). Izjema je samo dokazano uničenje nakaznice po višji sili. Vsi, ki bi želeli dobiti dvojnice živiliških nakaznic, ker so jih izgubili ali pa so jim bile ukradene, so naprošeni, naj ne prihajajo na Prevod in ne na Mestni preskrbovalni urad, ker ni mogoče nobene takšne prošnje upoštevati.

* **Praznik 80 letnika.** V nedeljo je praznoval v Ljubljani 80 letnico rojstva Martin Svete, upokojeni magistratni šolski sluga. Svojo 80 letnico je pričakal krepkega zdravlja in zelo dobro ohranjen. Vse svoje življenje je preživel v Ljubljani in se živo spominja mnogih večjih in manjših dogodkov iz mestne kronike. Želimo mu, da bi še vrsto let preživel zdrav in zadovoljen!

* **Izredni komisar zavoda za upravljanje zaplenjene imovine.** Predsednik pokrajinske uprave, general Rupnik je imenoval za izrednega komisarja zavoda za upravljanje, likvidacijo in dodeljevanje imovine, zaplenjene upornikom v Ljubljanski pokrajini, sodnika Okrožnega sodišča Vinka Štruklja v Ljubljani. Z isto odločbo sta prenehala poslovati upravni in nadzorni odbor.

* **Zaplomba uporniškega imetja.** Šef pokrajinske uprave, general Rupnik je podpisal uredbu, s katero je zaplenil vse premočno in nepremočno premoženje naslednjih upornikov: 1. samskega bivšega javnega nameščenca, 33 letnega Danila Reule, stanujočega v Ljubljani, na Mirju; 2. poročenega bivšega javnega nameščenca, 31 letnega Aleksandra Elsnerja, stanujočega v Ljubljani v Parmovi ulici; 3. bivšega javnega nameščenca, 28 letnega Mirka Prodnika, stanujočega v Ljubljani v Povšetovi ulici; 4. poročenega bivšega javnega nameščenca, 34 letnega Socerba Božiča, stanujočega v Ljubljani v Albanski ulici, in 5. poročenega bivšega javnega nameščenca, 31 letnega Jožefa Švigičja, stanujočega v Ljubljani v Pterlarnikovi ulici.

* **Licenciranje bikov in mrjascev.** Mestna občina Ljubljanska bo 16., 17. in 18. t. m. izvedla redno licenciranje bikov in mrjascev po naslednjem razporedi: 16. t. m. ob 9. za Moste in Štepanjo vas na dvorišču posestnika Franca Černe na Zaloški cesti št. 142, ob 15.30 za Barje na dvorišču posestnika Vidmarja (pri Mokarju). Dne 17. ob 10. bo licenciranje na Viču na dvorišču posestnika Alojzija Beliča št. 29, ob 15.30 pa za Šiško in Koseze na dvorišču posestnika Valentina Babnika v Zgornji Šiški št. 32. Za Dravlje in Zapuže bo licenciranje 18. ob 9. na dvorišču posestnika Franca Tometa v Dravljah št. 218, ob 15.30 pa za Podutik, Glince in Dolnice pred gostilno Sušterušič na Dolnicah. Rejci bikov morajo prinesiti seboj izvlečke iz rodovnika o poreklu bikov.

* **Nov prefekt v Gorici.** V Gorici poteka vsakdanje življenje popolnoma normalno. Te dni je bil imenovan za novega prefekta grof Pace. V kratkem bosta imenovana novi župan in podžupan. Železniški promet se v Gorici razvija v najlepšem redu. Z glavne goriske postaje odhajajo vlaki proti Trstu ob 6.30 in 16.52, proti Vidmu ob 8.17 in 19.39, proti Ajdovščini ob 6.40 in 17., in proti Podbrdu ob 8.10. V Gorico pa prihajajo iz Trsta ob 7.57 in 19.32, iz Vidma ob 6.25 in 16.46, iz Ajdovščine ob 7.53 in 18.40, in iz Podbrda ob 14.40.

* **Dobra letina v Vipavski dolini.** Poročila o letošnji letini na Goriškem, posebno v Vipavski dolini, so razmeroma ugodna. Letošnja letina je bila dobra in je pridelalek krompirja, fižola, žita kakor tudi vina zadovoljiv. Veliko je povpraševanje po vinu pa tudi za druge pridelke je kupcev vedno dovolj.

* **Koliko je pridelala kmetujoča Ljubljana.** Lani so v Ljubljani zasejali s pšenico 136 ha, z ržo

74 ha, z ječmenom 96 ha, s soržico 5 ha, z ovso 80 ha, s koruzo 130 ha, z ajdo 116 ha, s krompirjem 500 ha, s fižolom 80 ha. V primeri s površino, ki je bila posejana in zasejana s temi pridelki v prejšnjih letih, vidimo, da se je nekoliko zmanjšala površina, zasejana z žitom. Izjema je koruza, ki so jo ljubljanski pridelovalci pridelali lani dvakrat več kakor prejšnja leta. Isto velja za ajdo. Najbolj pa se je povečala površina obdelane zemlje, zasajene s krompirjem. Ker je bilo leta 1936 v Ljubljani posejenega krompirja le na površini 58 ha, se je v teh letih povečala površina skoraj desetkratno.

* **Lep družinski jubilej na Viču.** Prejšnjo nedeljo sta na Viču praznovala v krogu svojih številnih otrok, vnukov in pravnukov 83 letni Franc in 85 letna Franciška Bevelj 50 letnico poroke. Jubilarita sta še čila in zdrava, čeprav sta vse življenje trdo delala in sta užila le malo dobrega. K njunemu prazniku jima čestitamo in želimo, da bi dočkala še čim več let.

* **Slovenski Rdeči križ v Narodnem domu.** Glavna pisarna Slovenskega Rdečega križa v Ljubljani se je preselila v Narodni dom. V dosedanjih prostorih na Gosposvetki cesti posluje še naprej samo oddelek za povratnike.

* **Sodne stanovanjske odpovedi v Ljubljani.** V oktobru je bilo pri ljubljanskem Okrajnem sodišču sodno odpovedanih 55 stanovanj in drugih obratnih prostorov. Letos je število sodnih odpovedi nekoliko višje, kakor je bilo lani. Do konca oktobra je bilo letos odpovedanih že 755 stanovanj in drugih poslovnih prostorov, lani pa le 622.

* **Organizacija vojnih invalidov zopet samostojna.** S posebno naredbo je šef pokrajinske uprave razveljavil odločbi Visokega komisarja za Ljubljansko pokrajino, s katerima so bile vse organizacije bivših jugoslovanskih in ruskih vojnih invalidov postavljene pod nadzorstvo in je bilo nadzorstvo poverjeno posebnemu odposlancu Visokega komisarja. Vodstvo društev so zopet prevzeli društveni organi v smislu društvenih pravil in uredbe o vojnih invalidih.

* **Spremembe pri državnem gledališču v Ljubljani.** Z odlokom predsednika pokrajinske uprave je imenovan za pomočnika in namestnika gledališkega upravnika upokojen: podpolkovnik in vojaški kapelnik Ferdo Herzog. Dosedanji ravnatelj drame Pavle Gollu je upokojen, za novega ravnatelja pa je imenovan dosedanji glavni režiser opernega gledališča, profesor Glasbene akademije Ciril Debevec. Njegovo mesto v operi je zavzel dosedanji režiser operni pevec Robert Primožič.

* **Smrt ugledne učiteljice.** V začetku oktobra je v Novem mestu umrla ugledna učiteljica v pokojni ga. Amalija Rus-Vardjanova. Pokojna, ki jo je poznala domala vsa Bela Krajina, je službovala na raznih šolah, nazadnje pa doigala leta v Metliki. Bila je izredno dobrega srca in je imela s svojo toplo besedo v svojih razredih vedno najboljše uspehe. Zapustila je tri otroke, ki jim je bila vedno najboljša mati.

* **Smrt častitljive ljubljanske korenine.** V četrtek popoldne so na pokopališču pri Sv. Križu pokopali enega izmed najstarejših Ljubljančanov. K večnemu počitku so pogrebci spremili skoro 90 letnega Ivana Skuška, ki je zaradi poštenega značaja zapustil mnogo prijateljev. Skoro 60 let je služboval po raznih uradih finančne stroke v Novem mestu, Žužemberku, Metliki, Postojni, Ribnici in v Ljubljani. Želimo mu miren počitek.

* **Smrt veletrgovca Konrada Elsbacherja.** Splošno obžalovanje je vzbudila vest, da je pretekli teden umrl ugledni veletrgovec Konrad Elsbacher. Pokojni je začel svoj trgovski poklic v Celju, nato pa se naselil v Laskem, kjer se je razvila njegova trgovina v ugledno podjetje. Kmalu se je uveljavil v raznih gospodarskih organizacijah in bil dolga leta podpredsednik prejšnje zbornice za trgovino obrt in industrijo. V zadnjem času je bival v Ljubljani, kjer ga je napadla bolezen in ga končno premagala. Elsbacher si je pridobil v našem gospodarstvu zasluge, ki nam bodo v vednem častnem spominu.

* **Ukinitev obrestovanja vlog pri Mestni hranilnici v Kočevju.** Ker Mestna hranilnica v Kočevju v likvidaciji stanje in razmere ne dopuščajo obrestovanja hranilnih vlog, je šef pokrajinske uprave odredil, da se obrestovanje v likvidacijskem postopku obseženih hranilnih vlog imenovanega zavoda ukinja. Odredba velja za vse še neprilicane obresti.

* **Huda nesreča v Cerkljanski okolici.** Prejšnji teden se je zgodila v cerkljanski okolici nesreča, katere žrtve je postalo pet mladih fantov. Našli so nerazstreljeno granato in se z njo neprevidno igrali. Granata je nenadoma eksplodirala in strahotno razmesarila vse dečke.

* **Zastrupljenje z gobami.** Prejšnjo nedeljo je reševalna postaja prepeljala v ljubljansko Splošno bolnico zaneznega uradnika Toneta Ogrina, stanujočega na Sv. Jakoba trgu. Ugotovili so, da se je zastrupil z gobami. Takojšnja zdravniška pomoč ga je rešila hujših posledic.

SMEŠNICE

RESNICA IN LAŽ

»Moj mož je pravil, da je neki slikar tako naravno narisal pajčevino na steno, da se je služkinja na vso moč trudila, da bi jo omela.«
»O slikarju verujem, o služkinji pa ne.«

SLUŽKINJE

»Kaj si dobila novo služkinjo?«
»Se ne.«
»Kaj ti bilo nobene v posredovalnici za službo?«
»Seveda in mnogo, toda bile so že vse pri nas!«

NAGROBNIK

»Počivaj v miru,« je dala žena napisati možu na nagrobni kamen, »dokler ne pridem za teboj!«

ŽGANJE

»Včeraj sem pozabil v tramvaju zelenko z žganjem. Ali je bila morda oddana tukaj na policiji?«
»Steklenica z žganjem ne, pač pa mož, ki jo je našel.«

KRIVE NOGE

»Bogve, zakaj ima naš ravnatelj tako krive noge?«
»Pomisli vendar, on ima veliko tovarno na ta je lažko breme za njegove rame.«

PRETEKLOST

»Zakaj se nočeš poročiti z gospodično Sanjo?«
»Veš, njena preteklost me moti.«
»Kaj je vendar neomadeževana!«
»To je res, toda — predoiga.«

LEENA DORA

»Kaj je bila jedena doba?«
»Pozimi, gospod profesor!«

DVAKRAT HUJO

»Moja žena zna kuhati pa noče kuhati.«
»Moja žena pa ne zna kuhati, pa kuha.«

RADOVEDNOST

Gospa: »Zakaj ste pustili svojo zadnjo službo?«
Služkinja: »Ne bodite radovedni, gospa, saj vas tudi jaz ne sprašujem, zakaj prejšnja služkinja ni vzdržala pri vas.«

SKOTSKA

Škot je zasledil na majhni krojačnici sledeči napis: »Vstopite, prosim in si kupite hlače. Najcenejše hlače na svetu: Ena hlačnica stane pol dolarja, druga je zastoj!«

MED IGRALCI

»Eno vem,« se jezi užaljeni igralec, »če bi še enkrat prišel na svet, bi ne hotel biti igralec.«
»Zdi se mi,« odgovori prijatelj, »da si že drugič na svetu.«

PURAN

»Mama, mama! Skoraj bi bila dobila purana v dar!«

»Purana? Kako neki?«

»Nek mož jih je gnal skozi vas, pa sem ga vprašala, če mi enega dá.«

»In kaj je rekel?«

»Da mi ga ne dá!«

ČAROVNIK

»Ti, sinočnja predstava slavnega čarovnika je bila sijajna.«

»Čudno! Drugi pa so mi pravili, da ta človek nič ne zna.«

»To ni res. Za neko čarovnijo sem mu posodil deset ponarejenih bankovcev in pomislil — nazaj sem dobil prave.«

RAZLIKA V LJUBEZNI

Žena: »Ljubi moj mož, resnično je, da je ljubezen vse.«

Mož: »To je že res, toda s tem se ni rečeno, da ljubezen je vse kar ti skuhaš.«

RES JE

»Prva žagatelj! To delate gotovo za svoje ljube zdravje kajne?«

»Ne, za našo peč!«

× Cerkveni zakladi na varnem. Spričo velikih skrbí najvišjih vatikanskih krogov zavoljo ropu cerkvenih dragocenosti, ki so jih anglosaški agenti odpravili iz cerkva v južni Italiji in na Siciliji ter prodali v Londonu ali v New Yorku muzejem ali zbiralcem, je papež Pij XII. sklenil, da spravi cerkvene zaklade sloveče opazje Montecassino pred angleško-ameriško grabežljivostjo na varno in jih shrani v Vatikanu. V opisani namen so bili tovorni avtomobili vatikanske države poslani v Monte Cassino, od koder so že pripeljali prve najdragocenejše obredne predmete in umetnine. Ta sklep je bil storjen, čeprav je Monte Cassino po lateranski pogodbi eksteritorialno področje in papeška posest. Toda papež je bil že dalje časa zaskrbljen, ker pozna stanje na Siciliji. Zato je bilo treba spraviti na varno umetniške zaklade iz prvega stoletja po Kristu, med njimi slovečo zbirko Incunabul, v kateri so tudi starinski pergamenti Tacita, Cicerona in drugih pisateljev. Ko so se Angleži in Američani pojavili v južni Italiji se je zakladnica Monte Cassina še znatno obogatila, ker so številne cerkve iz pokrajine Neapolja, Beneventa, Caserte in Avellina zaradi cerkvenih ropov na Siciliji rešile svojo dragoceno lastnino v eksteritorialno opatijo Monte Cassino. Te dragocenosti so neprecenljive, ker so same dragotine iz srednjega veka. V Vatikanu pa so se takoj oglašili pomisleki, ali bodo po izkušnjah s cerkvami v južni Italiji in na Siciliji zakladi v montecassinski opatiji zadosti zavarovani pred pohlepnostjo anglosaških agentov. Pomisleki so bili tembolj utemeljeni, ko so se v Neaplju in okolici pojavili angleški agentje, ki so sestavili spiske o vseh umetninah, katere so bile iz neapeljskih cerkva spravljene v Monte Cassino.

× Posledice ameriške rudarske stavke. V Ameriki stavka na stotisoče rudarjev. Kakor poroča list »Dagens Nyheter« iz Washingtona, so zaradi rudarske stavke utrpeli Zedinjene države izgubo okoli 10 milijonov ton premoga. Razen tega je nastal nered v proizvodnji jekla. Vodstva premogovnikov in vladni krogi ne upajo, da bo ta teden že normalna dobava premoga. Torej se lahko računa še z nadaljnjim zastojem v proizvodnji jekla.

SIVALNI STROJI, pogrezljivi, šivajo naprej in nazaj, krpačo vezejo, stalno na zalogi pri — »TRIGLAV«, Ljubljana, Resljeva cesta št. 16.

Križanka št. 37

Vodoravno: 2. glasbeni pojem, 5. zadržga, spojna vez dveh travkov, vrvice, 9. zaključek, 13. pisemska kratka, 15. predlog, 17. prislova nepremičnine na sodni dražbi, 19. gora na Goriškem, 21. letna doba, 23. slovenski pisatelj, 25. hrvaški pisatelj, 27. vrsta blaga, 29. okvara, poškodba, 30. zgoščen klistir, 32. del obleke, 34. drevo, 36. padavina, 37. gradbeni material, 39. mesto v zapadni Nemčiji (fon.), 41. stalen, urejen, 43. podredni veznik, 44. slovenski pisatelj, 46. del streliha, 48. zanimiv, 51. del pluga, 53. ubožec, usmiljenja vreden človek, 55. drevo, 57. veznik, 59. sadjarjeva potreščina, 61. ga ni v izobilju, 63. primorski obrtnik, 65. osebni zaimsek, 67. privatnik, zasebnik v nasprotju s katerim koli predstavnikom javne oblasti, 69. ga mora imeti vsak trgovec, 71. gorečnost, vnema (narobe), 72. svetopisemska oseba, 74. mesto in srez ob bivši slovensko-hrvaški meji, 76. poceni, 78. obžalovanje, 79. glej 9. vodoravno, 81. verski reformator (fon.), 83. ideja, 85. v omeni, 86. tekmeč, 88. trpkega, cvičkastega okusa, 90. posebljena lakota, 93. prijemam, dotikam se, 95. mesto v severo-zapadni Rusiji, 97. afriška reka, 99. del telesa, 101. moško ime, 103. dajatev gosposki, 105. zaščiten, zavarovan, 107. vsem dostopen, oditen, 108. podzemeljska napeljava, 109. breme, 110. predlog

Navpično: 1. mala domača žival, 3. predlog, 4. del kroga, 5. velike postave, 6. obdelan na poseben način (na vrtu, nji), 7. število 8. naklepna neresnica, 9. nadležna žuželka, 10. se ne tiče stvari, temveč ljudi, oseb, 11. medmet, 12. gora v severozapadni Srbiji, 13. kipeč, 14. čist, 16. švicarsko mesto, 18. svojilni zaimsek, 20. neoblečen, 22. rastlinski proizvod, 24. turistična postojanka, 26. umetnik, 28. takrat, v tistem trenutku, torej, 31. denar, 33. posoda, 35. star denar, na katerem je bil upodobljen nek poljski pridelek, 38. pripadnik evropskega naroda, 40. sportnik, zalezovalec živali, 42. nedolžen (srbohrv.), 45. glej 59. vodoravno, 47. kdor je, 49. industrijska rastlina, 50. gospodinjstva potreščina, 52. živo bitje, 54. gonim, silim k premikanju, 56. del prašiča, 58. pregled vojnih obveznikov, 60. turška pipa, 62. zdravilo proti malariji, 64. vrtnina, 66. točka na nebu, 68. pripadnik starega romanskega plemena, 70. posej, 73. roka (množina) 75. vrsta cvetlic, 77. posesti razvoj ognja, 80. postopač, raztrganec, 82.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42
43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56
57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84
85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98
99	100	101	102	103	104	105	106	107	108	109	110	111	112

glavno mesto ene izmed baltskih držav, 84. bolezen, 87. hišni bog pri Rimljanah, 89. zver, 91. podredni veznik 92. neznan, nedomač, 94. želja stremenje, privlačnost, 96. vrsta gibanja, 98. del živalskega telesa, 100. podredni veznik, 102. italijanski spolnik, 104. podredni veznik, 106. medmet.

RESITEV KRIŽANKE ST. 36

Vodoravno: 1. sila, 4. arak, 7. eden, 10. mina, 13. elita, 15. Ares, 18. podel, 20. ro, 22. Ida, 23. obalen, 24. sod, 25. ta, 26. asi, 28. skidan, 30. rum 31. evo, 33. Anin, 34. por, 36. kan, 37. oba, 38. ssa, 40. ar, 41. vinar, 43. jed, 45. da, 46. start, 48. amen, 50. sok, 52. li, 53. eta, 54. bratomor, 57. bel, 58. so, 60. Eva, 62. atin, 63. tolar, 65. da, 66. ako, 68. agava, 70. og, 72. pot, 73. bar, 74. ost,

75. Ala, 76. stop, 78. rov, 79. upa, 81. gloria, 83. nem, 85. ri, 86. era, 88. branik, 89. del, 91. ko, 92. ulica, 94. Abel, 95. poten, 97. Lika, 98. Arad, 99. Aden, 100. peta.

Navpično: 1. Sora, 2. le, 3. ali, 4. ata, 5. Ra, 6. kabina, 7. Esen, 8. ep, 9. nos, 10. med, 11. li, 12. Adam, 14. Ido, 16. radirati, 17. elan, 19. dož, 21. oseba, 23. Oka, 25. tunel, 27. Iva, 29. ton, 30. raj, 32. USA, 34. pinot, 35. ras, 37. Odesa, 38. stava, 39. Srb, 41. vem, 42. robot, 44. dinar, 46. ste, 47. trava, 49. monotone, 51. ker, 55. ata, 56. rop, 59. okopl, 61. aga, 64. loj, 65. davek, 67. osa, 69. alt, 71. gorila, 73. bon, 76. slab, 77. plk, 79. Ural, 80. pri, 81. grad, 82. let, 84. moka, 86. Ela, 87. Aca, 89. Don, 90. lep, 92. uk, 93. ar, 95. pa, 96. ne.